

A vérző orgona

**Rózmann Ákosról,
halála tizedik évfordulóján**

Fotó: Gudrun Edel-Rösnes

Rózmann meggyőződése volt, hogy az európai instrumentális zene ideje lejárt. Hangszerét, az orgonát az elektroakusztikus zene képzelt tereiben keltette új életre, fény és sötétség kozmikus drámájának szereplőjeként. A budapesti Zeneakadémián végzett, stockholmi templomok orgonistája lett, Svédország nagyhírű elektroakusztikus zenei műhelyében, az EMS stúdióban máig emlegetik hihetetlen alkotói elszántságát.

➤ Loch Gergely

MATERIA

Kohó lüktetését mutatja a kamera, folyik az izzó nyersvas. Magas halmokban gőzölög a kohósalak, peregnek szemcséi. Aztán fehér cseppköveket látunk, átlátszó kékes kristályokat, vízparti kavicsokat.

INSPIRATIO

A mester kiemel egy méretes követ a vízpart iszapjából. Megtisztítja, megcsiszolja, feltárva szeszélyes-szép gömbölyűségeit.

CONSTRUCTIO

A mester agyagból absztrakt térplasztikát készít, mely formáit az előbb látott kőtől látszik kölcsönözni.

Ezek a képsorok és az azokat bevezető latin feliratok Kollányi Ágoston *Szintézis* című, 1968-as filmjében láthatóak. A mester Gádor István keramikus – róla szól a tíz perces, költői, kitűnő ismeretterjesztő film. A negyedik fejezetben (*Intermezso*) megszólal maga a művész: „Az agyaggal még mint szobrász kötöttem barátságot. Évtizedek óta már a kerámia az én területem. Ennek a hagyományait olvastottam össze olyan új módszerekkel, amelyekre mindig az anyag, a matéria inspirált.”

A film zenéjét Rózmann Ákos komponálta orgona, zongora, fúvósok és ütősök kamaraegyüttesére. Az 1939. július 16-án, Budapesten született zeneszerző 1966-ban szerzett diplomát a Zeneakadémián Pécsi Sebestyén orgona- és Szervánszky Endre zeneszerzés-tanítványaként. A film készítésének idején a Szegedi Tanárképző Főiskola ének-zene tanszékén partitúraolvasást és ellenpontot tanított. Nem sejtette, hogy Gádor István utolsó mondata, *mutatis mutandis*, tíz évvel később már az ő alkotótevékenységére is tökéletesen illik majd, hogy az ő számára is a *matéria* jelenti majd az inspiráció forrását – magát a szót is gyakran fogja használni –, hogy Kollányi filmje az ő érett kori zeneszerzéstechikájának allegóriájává fog válni.

A film ötödik, utolsó fejezetében (*Synthesis*) Gádor összetekert rézdrótot, rézgyűrűket, színes üvegcserepeket épít be kerámiakompozíciójába. Ilyen önmagukban is összetett és karakteres alapanyagokból dolgozik az elektroakusztikus zene párizsi születésű irányzata, a *musique concrète* is, csak éppen matériáit nem az iszaptól vagy ipari hulladékalmokból bányássza ki, hanem hangfelvevővel gyűjti össze a hangzó világ különböző szegleteiből.

Rózmann Ákos azután fedezte fel a maga számára a *musique concrète* módszereit, hogy 1971-ben ösztöndíjjal Svédországba, a Királyi Zeneművészeti Főiskolára, Ingvar Lidholm zeneszerzés-osztályába került. Szintén Stockholmban élő magyar kollégája, Maros Miklós 1973-ban vitte el a Svéd Rádió régi épületében működő EMS elekt-

ronikus zenei stúdióba. Rózmán, aki úgy tartotta, hogy az európai klasszikus instrumentális-vokális hagyomány érvényesen nem folytatható, s így kreativitása előtt a kibontakozás semmilyen útját nem látta, a stúdióban végzett első kísérletei során úgy érezte, csoda történik vele. Egyszerre megtalálta alkotóeszközét, melyhez azután egész pályája alatt ragaszkodott, a hagyományos zeneszerzéssel pedig majdnem teljesen felhagyott.

Rózmán élete hátralévő három évtizedét Svédországban töltötte, s folyamatos zeneszerzői munkával huszonnyolc elektroakusztikus művet alkotott. Ezek közül huszonhat úgynevezett szalagdarab, azaz a mű egy hangfelvétellel azonos; csupán két darab előadása igényli élő zenészek szereplését a felvétel lejátszása közben. A zeneszerzés mellett organistaként is működött, 1974-től a Jezsuitarend stockholmi templomában, 1978-tól 1997-ig a Szent Erikról elnevezett stockholmi Katolikus Dómtemplomban. 2005 májusában hasnyálmirigy-rákot diagnosztizáltak nála, ennek következtében hunyt el augusztus 12-én, hatvanhat évesen.

Rózmán első elektroakusztikus kísérleteinek eredménye, az 1974-ben elkészült, három rövid tanulmányból álló, tíz perces *Impulsió* az 1976-os bourgeois-i Concours International de Musique Electroacoustique harmadik díját nyerte el. A darab kizárólag szintetikus hangokból építkezik, melyeket Rózmán a felhasznált elektronikus eszközökkel való szabad kísérletezés során gyűjtött. Igaz ez 1977-ben befejezett második elektroakusztikus művére, *Az álom és a halál* képeire is. Ebben a több mint másfél órás kompozícióban jelenik meg először a legtöbb későbbi művében is jellemző alaphelyzet: pozitív és negatív erők találkozása egy végeláthatatlan kozmikus dráma színpadán.

Az 1978-as bemutató után Carl-Gunnar Åhlén, az egyik legnagyobb svéd napilap, a *Svenska Dagbladet* zenekritikusa páratlan mesterműnek nevezte *Az álom és a halál képeit*. Így írt: „A hangokat még sohasem hallhattuk, mégis, a művet átható költői sokértelműség révén azoknak mindig van valamilyen emberi vagy állati képzettársításuk. Ropogó, habzsoló, susogó, kiszámíthatatlan hangok szólnak meg; infernálisan kemény, agresszív hangok; siratóénekek, nyöszörgések, majdnem jójka-szerűek, anél-

kül, hogy egyetlen voltaképpeni emberi hangot hallanánk. Ismeretlen, azonosítatlan lények, melyek egy órán át vívják harcukat – és mégsem fárad bele a fül.”¹

Saját hangszerének hangját Rózmán először *Orgonadarrab* című, 1980-as elektroakusztikus kompozíciójában használta, s ezt még hét azonos című darab követte. Az orgonát, melynek hangjai több más művében is előfordulnak, gyakran nem csupán nyersanyagforrásként, hanem a templomi környezet szerves részeként kezelte a komponálás során.

Ezzel a szellemi, lelki és fizikai értelemben is vett környezettel többrétű és ellentmondásos kapcsolatban állt, s ennek megfelelően teremtette azt újjá műveiben is.

A katolikus Rózmán első svédországi éve alatt részt vett egy magyar jezsuita pap, Solymár János által vezetett lelkiismereti kör összejövetelein. Ebben a társaságban találkozott Füzeskúti Ferenc képzőművésszel, aki

az 1970-es évek közepén megismertette őt a tibeti buddhizmus világával. Füzeskúti később buddhista szerzetes lett, Rózmán megmaradt az intenzív érdeklődésnél. A zeneszerző kettős vallási orientációja mögött vallási dogmáktól független spiritualitása állt, ez a függetlenség tükröződik abban, ahogyan a keresztény és buddhista tematikát és szertartászenét műveiben felhasználta.

A stockholmi Katolikus Dómtemplom nemcsak az organista Rózmán munkahelye volt, hanem a zeneszerző is, miután az 1980-as években magánstúdiót rendezett be a templom pincéjében. Gyakran előfordult, hogy a késő éjszakába nyúló komponálás után haza sem ment, ilyenkor az organistának fenntartott lakoszobában töltötte az éjszakát. Stúdiója a kriptával egy szinten kapott helyet, ez a szomszédság ihlette *Kripta asztallal és székekkel* című 1990-es darabját, egy groteszk rekviem-félét, melyet magában a Dómtemplomban is előadtak.

A templomhoz mint a liturgia helyszínéhez Rózmán művei közül legerősebben a *Mise* címen bemutatott ciklus kötődik, melyet a zeneszerző a miseordinárium latin és svéd szövegének felhasználásával komponált 1989 és 2004 között. A ciklus liturgikus funkciót nem hordoz, szemben például Karlheinz Stockhausen 1954-ben tervezett elektroakusztikus miséjével, melynek előadását a Kölni Dóm püspöke elutasította – a koncepció kényszerű megváltoz-

**„Egyszerre megtalálta
alkotóeszközét, melyhez azután
egész pályája alatt ragaszkodott,
a hagyományos
zeneszerzéssel pedig majdnem
teljesen felhagyott”**

¹ Carl-Gunnar Åhlén: Unikt storverk. Svenska Dagbladet, 1978. március 10.

tatása által született a *Gesang der Jünglinge* –² valamint Pierre Henry *Messe de Liverpool*jával, melyet a Liverpooi Katolikus Katedrális 1967-es felszentelésére komponált.³

A Misében a IV. *orgonadarab* a *Kyriét*, az V., VI. és VII. *orgonadarab* által alkotott *Triptichon* pedig a *Gloria* szövegének elejét dolgozza fel. Ezt követik a *Domine Deus*, a *Qui tollis* és a *Quoniam tu solus* kezdetű *Gloria*-szövegrészek önálló feldolgozásai. Mivel a teljes ciklus előadása több mint hét órát vesz igénybe, bemutatója öt estét töltött ki a stockholmi óváros Német Templomában, 2005 februárjában.

A szöveget a *Gloria*-ciklusban *cantus planus*, korzikai népi többszólamú ének, valamint beszédhang hordozza. Az általuk képviselt pozitív erők mellett kíméletlen ellenerők is megjelennek a színen, erőszakos dörömbölés, sátáni nevetés, morgás és üvöltés, csámcsogó és öklendező hangok formájában. Ezek a megnyilvánulások ugyan gyakran a sátán figurájának komikus hagyományára, Vitéz László palacsintasütővel elvert ördögére emlékeztetnek, következményeik azonban katasztrofálisak: az V. *orgonadarab* végére teljesen tönkreteszik a pozitív oldal megnyilvánulásait.

Hogy nem valamiféle blaszfémikus csínytevésről van szó, azt többek között a VI. *orgonadarab* mély érintettségét tükröző, gyönyörű elégiája teszi egyértelművé, melyben a megszemélyesített éjszaka sír a *Gloria* romjai felett. A VII. *orgonadarabban* lassú megtisztulási folyamat veszi kezdetét, melynek mozgatója, úgy tűnik, az ellentétes erők elválaszthatatlanságának felismerése: annak tudatosodása, hogy a negatív oldal aktivitását éppen a *Gloria*-szövegben megtestesülő pozitív törekvés váltja ki, hogy a két erő felteleezi egymást. Az a képlet rajzolódik ki, melyet Weöres Sándor így ír le *Mi van a héj alatt?* című versében:

Mindennek külső és belső íve –
melyik a visszája, melyik a színe?
van-e harmadik ív: árny nélküli fény?

A harmadik ívet, az árny nélküli fényt keresik a *Gloria*-ciklus további darabjai, és bár úgy tűnik, végül egészen közel kerülnek hozzá, a ciklus békébe oldódó utolsó pillanatában is érzékelhető fény és árnyék kettőssége. A *Svenska Dagbladet* zenekritikusát huszonegy évvel ezelő Rózmán-kritikája után változatlanul nagyon lelkes beszámolóra készítette a komponista zenéje, lenyűgözte „Rózmán hosszú hangbeszélése a legsötétebb kétség felől az egyre világosabb, mégis problematikus hit felé.

Mindig az ördög nevet utoljára, ez tisztán hallható” – írta Carl-Gunnar Åhlén.⁴ Az orgona különböző hangjai a műben hol a pozitív, hol a negatív erő megnyilvánulásai-ként, máskor pedig a kiszolgáltatott szubjektum panaszhangjaihoz csatlakozva szólalnak meg.

A lutheránus Svédországba a 20. század második felében nagyszámú katolikus bevándorló érkezett, s a stockholmi Dómtemplom épülete 1980-ra már túl kicsinek bizonyult a gyülekezet számára. Az 1981-es bővítés során kibontották az apszist, és hátrafelé terjeszkedtek, kétszeresére növelve az alapterületet. Rózmán magnóra vette a munkálatok zajait, hogy azokat III. *orgonadarabjában* használja fel, az új templomot mintegy a zenében is felépítendő.

Szintén az építkezés idején, fúrás és kopácsolás közben játszott Rózmán magnóra Johann Sebastian Bach három orgonafűgáját (BWV 575, 578, 579). Ezeket a felvételeket végül két évtizeddel később, 2003-as *Fekete illúziók* című darabjában hasznosította, a durva zajok által szétvert nemes orgonazenét saját élete allegóriájaként értelmezve. Ez az egyetlen műve, melyben klasszikus zenét idéz, s az egyetlen, melyben az orgona hangja magát az orgonistát, Rózmán Ákost képviseli, aki számára a templom súlyos személyes konfliktusok helyszíne is volt.

A Dómtemplom új épületrészebe új karorgona került, melyben egy trombita-musette nevű, hibrid funkciójú nyolclábás nyelvjáték is helyet kapott, ennek sípjait azonban olyan nehéz volt intonálni, hogy használhatatlannak ítélték. Mielőtt a gyártó kicserélte a sípsort, Rózmán különböző nyersanyagokat improvizált rajta, s vett szalagra – a sípokat a különleges hanghatások eléréséhez ezúttal még preparálni sem kellett. 1994-ben a Magyar Rádió Elektroakusztikus Zenei Stúdiójának vendég-zeneszerzőjeként ezekből az anyagokból komponálta *Trumpetmusette* című művét – *Egy orgonaregiszter elmúlására* alcímmel –, melyet ugyanebben az évben, a Magyar Rádió Elektroakusztikus Zenei Fesztiválján mutattak be.

1996-ban az Alice lemezkiadó megrendelésére a zenészrő hat rövid tételt komponált Eva Ström svéd költőnő öt verséhez. A Rózmán által kiválasztott költemények között – melyeket a lemezen maga a költőnő olvas fel – szerepel A *vérző orgona* című vers. A hozzá tartozó zenei tétel elkészítéséhez Rózmán a *Trumpetmusette* anyagához nyúlt vissza, tehát valóban „beteg” orgonaregisztert használt A *vérző orgona* megjelenítéséhez. A választás mögött azonban bizonyára több rejlik, mint a raktáron lévő maté-

² Kurtz, Michael: Stockhausen: A Biography. Transl. by Richard Toop. London, Boston: Faber and Faber, 1992. 82.

³ “Information sur la création: 26 May 1967, Liverpool, cérémonie inaugurale de la nouvelle cathédrale du Christ-Roi” <http://brahms.ircam.fr/works/work/22180/> Hozzáférés 2014. október 9-én.

⁴ Carl-Gunnar Åhlén: Mässa för två ljudkanaler med enorm kultpotential. Svenska Dagbladet, 2005. február 25., 11.

ria ötletes újrahasznosításának gondolata, egyfelől mert a költemény egyik szakasza akár a komponistáról és templomi elektroakusztikus koncertjeiről is szólhatna:

*A pufók, gömbölyű combú Jézus csodálkozva fülelt a szőszékről.
Hasonlítottak-e még emberi hangra a digitális sikolyok?
A nagy orgonánál ott ült-e még a játékos?
Vagy a kántor már elhagyta a karzatot, s bekapcsolva hagyta a magnetofont?*

A választást másfelől motiválhatta a cím vérző orgonája, mint a Rózmann-életmű lehetséges jelképe is. A sokféle hangszert egyesítő orgona analóg a komponista Rózmann „hangszerével”: az elektroakusztikus matériák sokféle forrásból merítő, gazdag tárával. Ahogy az orgonák esetében megadható az egyéniségüket jellemző diszpozíció, úgy a sajátos rózmanni hangzásvilágot felépítő matériakészletnek is felírhatnánk „diszpozícióját”. A „regiszterek” táblázatában külön csoportot alkotnának a preparált hagyományos hangszerek (zongora, orgona és citera), az elektrofonok (Buchla, Yamaha DX7 és más szintetizátorok), a változatos emberi hangok, a harangok és csengők, a városi környezet kül- és beltereiben gyűjtött különféle zajok, s mindezek sokféle képp manipulált változatai.

Ez a hatalmas hangszer vérzik – s ugyanakkor megsebez, gyógyít és gyógyul is – Rózmann zenéjében, azaz eleven. Hangjait szinte mindig a mű fiktív világához tartozó, tudattal rendelkező lények megnyilvánulásaiént észleljük. A *musique concrète* atyja, Pierre Schaeffer a hangokat még elvont minőségeik szerint rendszerezte és használta fel az 1950-es években keletkezett etűdjeiben. Schaeffer munkatársa, a Rózmann által nagyra becsült Pierre Henry műveiben már előfordul a hangok zenén kívüli asszociációira építő eseményábrázolás, Rózmannál pedig a teljes életműre erősen jellemző az eseményszerűség, a hangjáték-jelleg, mely ugyanakkor szigorú zenei formateremtő elvekkel kapcsolódik össze.

További hasonlóság Henry és Rózmann között, hogy mindeketten teljes pályájukat az elektroakusztikus zenének szentelték, valamint hogy munkájukban spirituális motiváció és a nagy formákra való hajlam tükröződik. Rózmann arról számolt be, hogy komponálás közben egyfajta médiumként működik, nem ő irányítja a folyamatot, hanem rajta kívül álló erők, és ez az oka több műve órákban mérhető hosszúságának, ami rendszerint őt magát is meglepi. Az erősen intuitív alkotófolyamat ennél lényeg-

esebb következménye, hogy a személyes életből, hétköznapi valóságból vett alapötletek és hangok a művekben kozmikus folyamatokat leképező hangfreskókként valósulnak meg, illetve kelnek új életre.

Ezáltal átjárók létesülnek a felszíni és a mögöttes valóság között. A legkülönösebb ilyen átjáró a *Triptichon*ban található: a mű ötvenedik perce táján az előadást szünetet követelő bekiabálásokkal szabotálja a szalagra vett fiktív közönség, majd megkomponált kávészünet következik. Rózmann ironikus játéka egyszerre reagál a művei hosszúságát illető pragmatikus kifogásokra és a svéd társasági élet alapját jelentő kávézás intézményére. Az egyetemes drámából tíz percre kiesünk, ám annak fenyegető túlvilági hangjai még a csészecsörmpölestől és üres fecsegéstől hangos kávészünetbe is beszűrődnek.

Rózmann életében valamenyny elektrokusztikus művét bemutatták Svédországban, lemezen azonban csak az életmű

együtöde jelent meg, a legfontosabb kompozíciók többségét magában foglaló négyötöd hozzáférhetetlen maradt. A posztumusz kiadások sora a zeneszerző halála után hét évvel indult el a Mego kiadónál, egy Stephen O'Malley által szerkesztett sorozatban. 2012-ben a *Tizenkét stáció* utolsó része és az *Ajtó könnyekkel* című darab, 2013-ban az *Álom és a halál képei* negyedik verziója jelent meg LP-ken. 2014 novemberében, a zeneszerző születésének hetvenötödik évfordulójára alkalmából a teljes *Tizenkét stációt* adták ki hét CD-n. Rózmann 1978 és 2001 között, tizennyolc év megszakítással, öt év munkával fejezte be ezt a több mint hat órás főművét, melynek címe a buddhizmus egyik központi fogalmával, a tizenkét *nidánával* hozható összefüggésbe.

Ez a posztumusz kiadásorozat nemcsak hiánypótló, hanem szimbolikus jelentőségű is. A bécsi Mego lemezvállalat főként a populáris elektronikus zene kísérletező irányzataira szakosodott, az amerikai Stephen O'Malley pedig a *Sunn O)))* avantgard metal zenekar alapító gitárosa, és számos más avantgard formációban is közreműködik. O'Malley a populáris zene fősodráról került a lehető legtávolabb, a klasszikus képzettségű Rózmann pedig a kortárs zenei áramlatoktól szigetelődött el, így találkoztak a zenei senkiföldjén. Rózmann Ákos teljesítményével arányos elismerését életében erősen hátráltatta rendkívül zárkózott természete, és az a körülmény, hogy zenéje nem igényel előadókat, akik nagyköveteként működhetnének. Most azonban életműve olyan skatulyáktól mentes, szabad és elfogulatlan közegbe kerül, ahol fogékony közönség várja.

Megszólal a zene lelke

Kézzongorás, impresszionista hangverseny; barokk ritkaságokat, kortárs kórusműveket felvonultató előadás; összművészeti est. Különleges koncertekkel és fellépőkkel van tele a Zeneakadémia őszi szezonya. Az Anima Musicae Kamarazenekar mellett Katia és Marielle Labèque-t is megismerheti a hazai közönség, s Olof Boman vezényletével muzsikál a Balthasar Neumann Kórus és Zenekar. A Gramofon szubjektív ajánlója.

◆ Réfi Zsuzsanna

„Művészetek ölelésében” – ezt a címet viseli az Anima Musicae Kamarazenekar szeptember 22-i estje, amelynek a Solti Terem ad otthont. A rendhagyó formáció, amely öt esztendeje alakult, elsőként kapta meg az együttesek közül a Junior Prima Díjat. Mindig európai szintű hangzásra, a magyar kultúra tradícióinak követése mellett a folyamatos megújulásra töreksenek. A mostani, verset, képet, népzénet is felvonultató estről G. Horváth László művészeti vezető azt meséli, hasonló műsort adtak elő a harmadik születésnapjukon is, az Óbudai Társaskörben. Az összművészeti performance úgy született, hogy megismerkedtek Lackfi János költővel, s felkérték, hogy fogalmazza meg versekben, mit is jelent az, hogy Anima Musicae, és írjon a zenekar számára műveket. Így születtek a költeményei, amelyeket aztán koncerten, a darabok közt elmondott. „Így megjelent a költészet is a koncertpódiumon, s közben Vizeli Máté is komponált egy olyan darabot – Amit tudok: concerto grosso Szászcsávásról –, amelyet együttesével, a Góbéval közösen adunk elő (interjúnk a Góbé zenekar vezetőjével az 56-58. oldalon – a szerk.). A műsorban így a barokktól a kortársig és népzéneig terjedő repertoárunkat is meg tudjuk mutatni. Az volt a cél, hogy bebizonyítsuk, a rendkívül szerteágazó, különböző művészeti ágakban is megjelenő alkotások, ez a sokféle gondolkodás mégis mind-mind egy töről fakad. Lackfi elszavalja a nekünk írt verseit, s átvezető szövegeket, anekdotákat mond. Seprűs Pál Péter fotóművész is megörökítette az együttest, a zene lelke tematikájára. Mindenkiről hosszú expozícióval készített fotókat, s azokat a mozgásokat rögzítve, amelyeket muzsikálás közben végzünk. A képeket a koncert látogatói is megismerhetik.”

Arra a kérdésre pedig, hogy mi az Anima Musicae következő öt évre szóló terve, azt mondja, egyre több és jobb koncertet szeretnének adni, s hogy minél többször meríthessenek abból a repertoárból, amit eddig felhalmoztak. Az elmúlt öt évben minden fellépésre új darabot tanultak, így igazán nagy választékkal rendelkeznek. Gyakorta szerepelnek külföldön is, építik a hátteret, hogy mindegyikük életében a kamarazenekar lehessen az első. Az Óbudai Társaskörben és a Nádor Teremben már otthonra leltek, s a következő szezonban havi négy-öt koncerten lépnek a közönség elé. A művészileg elért színvonalat pedig szeretnék megőrizni. Megpróbálnak minden koncerten létrehozni olyan pillanatokat, amelyek emlékeztetnek maradnak

Forrás: Gramofon-archív

Az Anima Musicae Kamarazenekar

az előadókknak és közönségnek egyaránt. Legfőbb célkitűzésük tehát, hogy minden hangversenyükön megszóljalon az Anima Musicae, vagyis a zene lelke...

A barokk korszak legjelentősebb német építésztől kölcsönözte nevét a **Balthasar Neumann Kórus és Zenekar**, a két társulat szeptember 29-én koncertezik a Zeneakadémián, Olof Boman vezényletével. Tavaly már felléptek a Nagyteremben, s most barokk ritkaságokból, kortárs kórusművekből válogatnak. A több mint húsz éves múltra visszatekintő kórust - amelyet a világ egyik legjobb historikus énekegyüttesének neveznek - Thomas Hengelbrock alapította 1991-ben, akárcsak négy évvel később a zenekart. Az együttesek nyáron, Salzburgban például a Dido és Aeneas adták elő, de előtte a Traviatában is szerepeltek Baden-Badenben, Rollando Villazónnal.

Szintén emlékezetes pillanatokat ígér **Katia és Marielle Labèque** koncertje október 10-én, a Nagyteremben. A nővérek a négykezes, kézzongorás műfaj új valóságát teremtették meg, s budapesti estjükön Ravel és Stravinsky darabjaiból válogatnak. Nagyon gazdag repertoárral rendelkeznek, olyan zeneszerzőkkel dolgozhattak, mint Berio, Nyman vagy Philip Glass. A legnevesebb zenekarok, dirigensekkel lépnek rendszeresen pódiumra, s Marielle férjével, a karmester Szemjon Bychkovval is sokszor muzsikálnak. Rengeteget a koncertjük, idén például az Aix en Provence-i Fesztiválon, a Concertgebouw-ban, valamint Los Angelesben is felléptek, Gustavo Dudamel dirigálásával. Budapest után Esa-Pekka Salonennel játszanak Párizsban, s aztán London és Isztambul következik. ■

A Zeneakadémia Koncertközpont teljes őszi programja és bővebb információ: www.zeneakademia.hu

Korunk Zenéje – születésnapos zeneszerzők sorával

Hat városban – Budapesten, Kolozsvárott, Szegeden, Miskolcon, Pécsen és Egerben – jelennek meg ebben az esztendőben a Korunk Zenéje kortárszenei fesztivál rendezvényei. A Filharmónia Magyarország által szervezett sorozat idén a zeneszerzői évfordulókra épül. A koncertek mellett akadnak a programban érdekes operafilm-vetítések is. A fesztiválra október 1–18. között várják az érdeklődőket.

◆ Réfi Zsuzsanna

Az Uránia Nemzeti Filmszínház ad otthont az operafilmek vetítésének, s a tervek szerint a 80 éves Balassa Sándoron kívül Bozay Attila és Petrovics Emil (aki az idén 85 éves lenne) operáit is újra megnézhetik az érdeklődők. Nyolcvanadik születésnapját ünnepli idén Sári József, őt szerzői esttel köszöntik Szegeden, s olyan fiatal muzikusok tolmácsolják a műveit, mint Tornyai Péter, Szűcs Péter, Kiss Péter, Krulik Eszter, Baksai Réka, Bodrogi Éva, Zétényi Tamás, Ittész Gergely és Schlanger Tamás. Sály László 75 esztendő, nyáron, a Bartók Fesztiválon már előadták Remek hang a futkosásban című, „félíg komoly operáját”. A nagy sikert arató produkció most Pécsen, Miskolcon, Budapesten és Egerben is felhangzik. A Miskolcon élő Papp Gábor hetvenedik életéhez ért, az ő szerzői estjének szülővárosában tapsolhat a közönség. A 80 esztendő Balassa Sándor és a 85 éves Soproni József mellett fiatal (harmincon aluli) komponisták művei szólnak, Generációk találkozása címmel Pécsen.

A fesztivál legfiatalabb ünnepeltje a 40 éves Gyöngyösi Levente – neki már négy esztendeje is szervezett szerzői koncertet a Filharmónia. Idei estjét pedig Budapest mellett a szerző szülővárosában, Kolozsvárott is megrendezik. Így a programsorozat most először kilép az országhatáron túlra is. „Nem teljesen új a mostani koncertösszeállítás – meséli Gyöngyösi Levente –, hiszen négy évvel ezelőtt már volt egy jól sikerült szerzői estem az Egyetemi templom-

Gyöngyösi Levente

ban, amelyen nőikarok és egy nagyobb lélegzetű művem hangzott fel. Most szintén a Pro Musica Leánykar ad majd elő újabb nőikarokat Szabó Dénes vezetésével, és akad köztük olyan is, amely ezen a nyáron született. Az est második részében kapott helyet a Karácsonyi oratóriumom, Vashegyi Györggyel és az Orfeo Zenekar tagjából alakult kamaragyütessel, valamint a Cantemus Vegyeskarral. Ennek a műnek az az érdekessége, hogy nagyon sokféle szöveg hangzik fel benne, János evangéliuma mellett például József Attila Betlehemi királyok című műve latinra fordítva. Találtam ugyanis egy kiváló műfordítót, Fehér Bencét, aki képes magyar szövegekből latin műfordítást készíteni. Már ezzel az oratóriummal is lehet hangolódni az ünnepekre. Annak pedig különösen örülök, hogy a Korunk Zenéje Fesztivál hangversenye szülővárosomban, Kolozsvárott is felhangzik, ritkán szerepelhetek ugyanis ott a darabjaimmal. Ráadásul a kolozsvári estnek egy kedves régi osztálytársam a szervezője. Úgy vélem, a mai zeneszerző egyik fontos feladata, hogy a művei ne csak egyszer hangozzanak fel: mindig boldog vagyok, ha többször műsorra kerül egy-egy közülük. A hangversenynél talán számomra még fontosabb a próba. Minden ott dől el, ott kap önálló arculatot a darab. Akkor válik papírízűből valóságossá. Szóval, teljesen próbamániás vagyok.”

Gyöngyösi Levente már tavaly tavasz óta dolgozik egy különleges darabon is, A Mester és Margaritából készülő opera-musicalen, amelyre Hollerung Gábortól kapott felkérést. „Ezzel életem nagy álma válik valóra: mindig szerettem volna rockoperát komponálni. Bulgakov regénye a legkedvesebb könyvem, s izgalmas, óriási feladat megzenésíteni. Sok komoly- és könnyűzenei elem is helyet kapott benne, valóban különleges kísérlet, igencsak drukkolok magamnak, hogy sikerüljön... Még rengeteg munka lesz a művel, a különleges hangszereléssel, de ha elkészül, nagyszabású lesz. Közben Ittész Gergelynek írok fuvolaversenyt, s persze kisebb kórusművek is születnek időről időre.”

Gyöngyösi Levente már tavaly tavasz óta dolgozik egy különleges darabon is, A Mester és Margaritából készülő opera-musicalen, amelyre Hollerung Gábortól kapott felkérést. „Ezzel életem nagy álma válik valóra: mindig szerettem volna rockoperát komponálni. Bulgakov regénye a legkedvesebb könyvem, s izgalmas, óriási feladat megzenésíteni. Sok komoly- és könnyűzenei elem is helyet kapott benne, valóban különleges kísérlet, igencsak drukkolok magamnak, hogy sikerüljön... Még rengeteg munka lesz a művel, a különleges hangszereléssel, de ha elkészül, nagyszabású lesz. Közben Ittész Gergelynek írok fuvolaversenyt, s persze kisebb kórusművek is születnek időről időre.”

ÉSZAKI KULTÚRA A ZENESZÜRETEN

2015 két híres zeneszerző, Jean Sibelius és Carl Nielsen születési jubileumának is az esztendeje. Ebből az alkalomból a Zeneszüret fesztivál az északi kultúrára koncentrált, azaz Magyarország mediterrán fővárosába, Pécsre hozza el mindazokat a programokat, amelyekre az északi emberek joggal büszkék. A klasszikus zene kiváló komponistái és előadói mellett a skandináv filmművészet legendás alkotásaival, a finn irodalom ősi és modern műveivel is találkozhat az érdeklődő, nem beszélve azokról a népzenei és gasztronómiai kísérőrendezvényekről, amelyek középpontjában is az északi hagyományok állnak. Észak Délén, a Zeneszüret Fesztiválon, idén október 18-a és 25-e között.

A Filharmónia Magyarország honlapja: www.filharmonia.hu

Zenetörténeti titkok, érzelmes dalok

Ízelítő a Müpa őszi programkínálatából

Különösen sokszínű kínálatot várja a következő hónapokban az érdeklődőket a Müpa. Izgalmas produkeciókat sorakoztat fel a CAFe Budapest Kortárs Művészeti Fesztivál, s emellett újabb sorozat indul gyerekeknek; Csajkovszkij születésének 175. évfordulója előtt pedig dalesttel tisztelegnek. Olyan különleges vendége is lesz a Müpában az őszi heteknek, mint a rockzenész-komponista, Jonny Greenwood; Bartók Béla művei pedig ezúttal délvidéki népzenevel párosítva hangzanak el egy koncerten. A Gramofon szubjektív ajánlója.

➡ Réfi Zsuzsanna

Szerelmes, érzelmekkel teli dalok csendülnek fel szeptember 29-én, a Fesztivál Színházban, válogatott énekesgárda előadásában. **Wiedemann Bernadett**, az est egyik szólistája azt meséli, rendszeresen tartanak dalestekkel a Virág Emesével, aki ennek a koncertnek is az ötletgazdája. A zongoraművész mindig próbál aktuális műsorokat összeállítani, s ország minél több helyén bemutatni, így esett a választása idén Csajkovszkijra. „Emese úgy válogatta a műsrot, hogy minden fellépő elküldte a kedvenceit, szívnemnek kedves dalok pedig jócskán akadnak, hiszen a Zeneakadémián Eöry Zsuzsanna volt a korrepetitorom, s vele sok-sok Csajkovszkij-darabot énekeltem, mert ő ugyancsak szerette ezeket a műveket. A tanárom, Bende Zsolt szintén azt mondogatta nekem, a dalok karbantartják az ember torkát, ezért igyekszem is minden évben énekelni ezeket a műveket. Annak is nagyon örülök, hogy Karine Babajanyan lesz az egyik partnerem, hiszen őt Kínában ismertem meg, amikor egy Álarcosbál-előadásban Améliát alakította, én pedig Ulrica voltam. Tavaly, a BMC-ben rendezett Rimszkij-Korszakov dalesten is együtt szerepeltünk, s azt hiszem, most ugyancsak sokat fogok tőle tanulni a helyes orosz kiejtésről. Kíváncsi vagyok az orosz basszbaritonra, Vladimir Bajkovra, s jónak tartom, hogy Kovács Sándor személyében házigazdája is lesz az estnek. Ő ugyanis mesél majd a művekről, a születésükről, ezzel is közelebb víve a közönséghez a darabokat. A dalok között pedig akad jócskán slágergyanús szám... Csajkovszkij érzelmekkel teli muzsikáját nagyon szeretem. Az orosz zene közel áll a lelkemhez. Örülök, hogy az Operaház következő szezójában ismét vár rám a Pikk Dáma, amely-

nek a címszereplője leszek. Egyébként sokkal nagyobb stressz dalokat énekelni, mint egy operában fellépni, hiszen itt nincsenek díszletek, jelmezek, a hangommal kell kifejezni mindent. Viszont a közönséghez is sokkal közelebb kerülünk, s a reakcióiból azonnal lemérhető, hogy át tudtuk-e adni az adott kompozíció üzenetét.”

A CAFe Budapest ebben az évben is várja az érdeklődőket, október 2-a és 18-a között. A kortárs összművészeti fesztivál többek között komoly- és könnyűzenét, táncot, újcirkuszt, képzőművészeti és irodalmi programokat kínál. Első előadásán a délvidéki dallamok játsszák a főszerepet a Kelemen Kvartett, s a Söndörgő együttes Bartók és a Balkán című estjén, október 2-án. S igazán családi muzsikálás lesz ez, hiszen a vonósnegyesben Kokas Katalin testvére, Dóra játszik Kelemen Barnabás és Varga Oszkár mellett, s Eredics testvérek pedig unokatestvérükkel, Eredics Dáviddal, valamint Buzás Attilával alkotnak együttest. A délszláv, balkáni muzika erősen hatott Bartók Bélára is, így biztos, hogy mind a népzeneének, mind a klasszikus daraboknak különleges színei mutatkoznak meg ezen a koncerten. A fesztivál keretében kerül színre Sosztakovics Orr című operája is. „...lám csak, ugyanaz az orr, amely államtanácsosi rangban kocsikázott összevissza, egyszer csak mintha semmi sem történt volna, megint a helyén találta magát, vagyis Kovaljov őrnagy két orcája között” (Gogol). A Fesztivál Színházban tapsolhatnak az érdeklődők október 8-án, a Neue Oper Wien művészeinek. A bécsi premiért követően nem sokkal láthatja a közönség ezt a különleges darabot, Sosztakovics első, 21 évesen komponált, modern, kísérletező stílusú operáját, amelynek zenéje tükrözi Gogol szürreális világát. Az avantgárd és abszurd mű orosz nyelven, magyar feliratozással kerül színre.

Szintén a rendhagyó koncertek közé tartozik a CAFe egy másik estje, amelyen **Jonny Greenwood** és a **London Contemporary Orchestra** lép fel október 17-én a Nemzeti Hangversenyteremben. A Radiohead gitárosa, dalírója filmzenéket szerzett, szimfonikus művek komponistájaként pedig szintén elismertségre tett szert. Krzysztof Pendereckivel is jelent meg közös lemeze, 2012-ben. Az LCO 2008-ban alakult, fiatal művészekből, akik célja, hogy az új zenéket szélesebb közönséggel ismertessék meg.

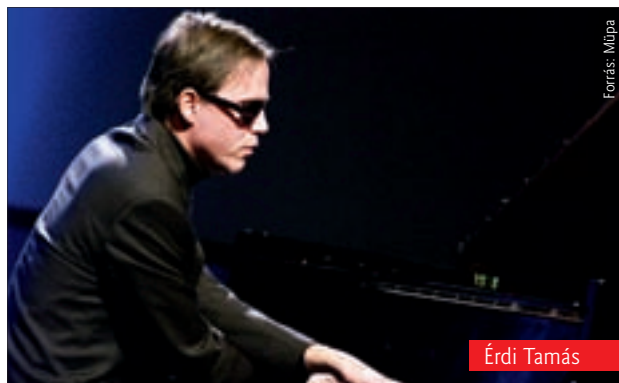

Wiedemann Bernadett

Forrás: Gramofon-archív

Jonny Greenwood

Forrás: Műpa

Érdi Tamás

Majd jelképes együttműködésre várják november 2-án a gyerekeket a Fesztivál Színházba. **Érdi Tamás** műsorvezetésével kerül színré a *Játsszunk együtt!* – sorozat, amely a BMC-ből indult, s az ország különböző városaiban aratott már sikert. A kicsik nemcsak kiváló muzsikusokat és muzsikusokat ismernek meg, hanem számos érdekes, szórakoztató információt is megtudnak. Ezen a délelőttön Bartók Béla lesz a főszereplő, s dalokkal, kamarázásokkal igyekeznek közelebb vinni a gyerekekhez a zeneszerzőt. Érdi Tamás mellett Kovács Gergely és Stark János Mátyás muzsikál, de akad a programban még egy meglepetésvendég is. „Azért választottam nyitó- és záródarabnak az *Allegro barbarót*, mert aki egyszer meghallja, azonnal Bartók-imádó lesz. Velem is ezt történt, s azóta is az ez egyik legfontosabb célom, hogy minél több gyereket elvarázsoljunk a programjainkkal, s rájöjjenek, zene nélkül nem érdemes élni!” – meséli a zongoraművész. Hozzáteszi, hogy amikor édesanyja és Gőz László felvetette, hogy vezessen műsort, először

iszonyatosan megijedt. „Sokkal jobban szeretek zongorázni, mint beszélni, s csak lassan, a sorozat végére kezdtem ráérezni annak a varázsára, hogy mennyivel többet érünk el, különösen gyerekközönségnél, ha beavatjuk őket zenetörténeti titkokba, érdekes történetekbe... S az volt még a szerencsém, hogy kaptam egy bátorító társat Radnóti Róza személyében. Azt hiszem, mire véget ért a sorozat, egész jók lettünk, legalábbis a közönség reakciói ezt bizonyították... Egyre jobban beleszerettem ezekben az ismeretterjesztő, iskolai koncertekbe. Sokfelé hívnak, s egyre erősebb a meggyőződésem, hogy kicsi korban el kell kezdeni a klasszikus zene népszerűsítését, mert ha nem Mozart és Schubert az első élmény, akkor később már a könnyűzene átveszi a hatalmat, s akkor sokkal nehezebben találkozunk ezzel a sok szépséggel...”

A Műpa teljes őszi programkínálata és részletes információ:
www.mupa.hu

FILHARMONIA
MAGYARORSZÁG

élmény + érték

KORUNK ZENEJE FESZTIVÁL

- BUDAPEST
- EGER • KOLOZSVÁR
- MISKOLC
- PÉCS • SZEGED

2015. OKTÓBER 1-18.

www.filharmonia.hu
www.facebook.com/filharmonia.orszagos

Salzburg – nyári ínycségek

35 fokal hőmérséklet, tengernyi turista, minden második utcasarkon egy-egy ismert művész, kevés légkondicionáló. A Salzburger Nockerl – nálunk híg piskótának tartanak – kellemes, habos, citromos íze; jegeskávét fagyalattal – és sok-sok zene. Ez Salzburg nyáron.

➔ Dr. Székely György / Salzburg

„Wo ist hier die Musik?” (Hol van itt zene?) – kérdezte egy osztrák turista hölgy a Mirabell parkban. Ebben a pillanatban már meg is szólalt egy katonazenekar, bécsi keringőket fújva. Ahol kis templom, kastély vagy forgalmas utcasarok van, ott Salzburgban szól a zene, és mindenütt van közönsége is. A szmokingos réteg kiszáll luxusautójából, és szemrebbenés nélkül keveredik el a rövidujjú ingbe – az időjárásnak megfelelően – öltözött, lényegesen jobb komfortérzetű nagyérdeművel. A nyári fesztivál mindenkinek ünnep, tengernyi náció zárandokol Salzburgba, a zene Mekkájába, ám a bábeli hangzavar a koncert-opera kezdésekor áhítatos csenddé válik. Legyen az zenerajongó vagy unatkozó milliomos házastárs – mindenkit megérint az a semmi más-hoz sem fogható légkör, amely a fesztivált körül lengi. Aki ide eljut, többnyire jelentős energiát és anyagiakat fektet a jegyek beszerzésébe, és ha szerencséje van, akár – relative – olcsó (a budapesti operajegyeknél alig drágább) belépőkhöz is juthat. A falusi turizmus is divatos – Salzburgtól 10 kilométerre már vidéki szállások kaphatók meglepően mérsékelt szobaárakkal, például a német határfalvakban. Ha a tűzfórró koncerttermekben zakónkat levettük (vagy fel sem vettük), már élvezhetjük is a világ vezető művészeinek játékát vagy a fiatal tehetségek néha igen érett produkcióit.

Valamennyi művészeti ág jelen volt 2015-ben is; úgy a klasszikus, mint a modern kort képviselve. Az utóbbi években a nagy érdeklődés miatt két héttel meg is hosszabbították a fesztivált. Július közepétől a hó végéig egyházi témájú művekből hoztak létre koncertsorozatot. Palestrinától Brucknerig, Bach h-moll miséjétől Beethoven Missa solemniséig tart a spektrum, de ez sem elég. Minden évadban egy speciális vallási téma is szerepel, idén a hinduizmus. Az indiai zene jeles képviselőin kívül Jordi Savall együttese is összeállított egy programot e témakörből. A fesztivál további három fő része a klasszikus és modern zenei sorozat, valamint a színházi előadások. Pierre Boulez 90. születésnapja alkalmából reprezentatív sorozat hangzott el műveiből; többek között valamennyi zongoraműve Pierre-Laurent Aimard és felesége, Tamara Stefanovich előadásában. Aimard számára Boulez zenéje a század második felének egyik legnagyobb vívmánya. Több évtizede

Pierre Boulez kilencvenedik születésnapját koncertsorozattal köszöntötték Salzburgban

játssza darabjait, és a közönség szerencséjére az utóbbi években már szinte klasszikusként fogadják be őket.

Salzburg minden évben kortárs operát is bemutat. Kurtág György felkérésükre készülő operájának bemutatója – Becket művei alapján – sajnos jövőre halasztódik, így egy húsz éve íródott művet újítottak fel: Wolfgang Rihm Mexikó meghódítása című operáját. A szimbolista darab egy férfi és egy nő küzdelmét mutatja be, rávetítve a mexikói életérzésre és hangulatra. A szöveg Antonin Artaud (1896-1948) szürrealista költeményeinek részleteit tartalmazta.

A három fő helyszín közül a Mozarteum koncertterme talán a legmeghittőbb. Itt hangzott el Schiff András háromrészes sorozata, amely az Utolsó szonáták címet viselte. Különleges koncepciót talált ki, amely a zenetörténet egy negyvenéves periódusát ölelte fel. Ez idő alatt íródott a négy nagy bécsi klasszikus: Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert három utolsó szonátája. Hihetetlen időszak ez: az európai zene fejlődése és a klasszika-romantika átmenet szinte kitapintható e művekben. Haydn humora, Mozart a zongorán tökéletesen megvalósuló vokális

művészete Beethoven és Schubert mély és nagyformátumú műveihez vezetett el minket. Egy 1921-ben készült Bechstein zongora szólalt meg Schiff keze alatt – ez volt Wilhelm Backhaus, a legendás zongorista kedvenc hangszere. Schiff András igen nagy tömeget vonzó közönségtalálkozóján azt is elmondta, hogy koncertciklusával a közönséget egy intellektuális kirándulásra invitálja a 18-19. század e zeneileg csodás évtizedeibe. A művek analitikus feldolgozása, azok részletes elemzése számára igen fontos, de a közönség ennek csak a gyümölcsét kell, hogy élvezze. Így is történt, és a standing ovation nem maradt el.

A világ nagy zenekarai is megjelentek Salzburgban, de a Bécsi Filharmonikusok egyértelműen a kedvenc. Jelentős próbatétel számukra a nyár: a sok operaelőadáson kívül hangversenysorozatot is tartottak. Kiemelkedő esemény volt Bruckner VIII. szimfóniája, a 86 éves Bernard Haitink vezényletével. A közönség nagy dirigens kedvence, Riccardo Muti Verdi Ernán-ját koncert-formában vezényelte, valamint a Bécsi Filharmonikusok élén Brahms II. szimfóniáját, amely a zenekar egyik legünnepeltebb produkciója volt.

Az operaelőadásokra szinte lábön elkelnek a jegyek. Bellini Normájának felújítására is összesen két visszamaradt jegyet árultak csupán: darabját 430 euróért. A mezzoszoprán változatot énekelte Cecilia Bartoli, aki nemcsak hangjával, hanem előadóművészetével is csúcsteljesítményt nyújtott a zürichi opera rendezőpárosának (Moshe Leiser és Patrice Caurier) döbbenetesen hatásos produkciójában. John Osborn és Rebeca Olvera alakítása is méltán nagy ünneplést váltott ki. A Figaro házasságát Sven-Eric Bechtolf színházi főintendáns szellemesen, humorral vitte színpadra, kiegyenlítően magas színvonalú énekes gárdával. A Fideliót rendező Claus Guth azonban – aki korábban sikeres Mozart produkciókat rendezett Salzburgban – mostani rendezésével harsány, masszív és visszatérő „búúúzásban” részesült, míg a zenei megoldás Franz Welsch-Möst irányításával elismerést kapott.

A Budapesti Fesztiválzenekar Bartók és Mahler műveiből állította össze programját, Fischer Ivánt a közönség és a kritika nagy szeretettel fogadta. A nagy énekes sztárok (Anna Netrebko, Jonas Kaufmann, Juan Diego Florez) mellett feltűnő volt néhány fiatal művész kiugró teljesítménye. Elina Garanca családi okok miatt lemondta fellépéseit, így salz-

Itthon kevésbé ismert, de nagyszerű énekesnők a fesztivál programjából: Christiane Karg, Elisabeth Kulman és Olga Bezsmertna

Forrás: Salzburgi Ünnepi Játékok, Gramofon-archív

burgi dalestjét Elisabeth Kulman osztrák mezzoszoprán vette át. Schumann, Schubert, Liszt dalokból összeállított programját a közönség állva ünnepelte. A művésznő – aki néhány operaszerepben (Massenet Hamupipóke, vagy éppen itt Salzburgban Gluck Orfeusz címszerepében – már feltűnést keltett. a továbbiakban dal- és oratórium énekesnőként kíván működni. Christiane Karg német szoprán eddig néhány operaszerepben volt már hallható Salzburgban, egyetemi tanulmányai színhelyén. Dalénekesnői képességei neki sem mindennapiak, ahogy ezt már néhány CD felvételen is bizonyította. Hugo Wolf és spanyol, francia, amerikai zeneszerzők műveiből egyéni hangvételű programot szerkesztett, amelyben újra igazolta nem mindennapi talentumát a dalirodalom terén. Bár csak hallhatnánk e két fantasztikus énekesnőt Magyarországon is!

Olga Bezsmertna viszont idén már hazánkban is bemutatkozott. A salzburgi Fidelióban Marcellina szerepét énekelte sikerrel, tavaly pedig a Don Giovanni Donna Elvirájaként debütált Salzburgban. 2012 óta a Bécsi Operaház tagja, ahol a Figaro grófnéjaként és Hindemith Cardillac című operájában mutatkozott be. 2010-ben, a kijevei konzervatóriumi elvégzése után Németországban, Ausztriában nyert zenei versenyeket és a salzburgi Young Singers Project keretében kapott fellépési lehetőséget. A salzburgi fesztivál minden évben énekes- és karmester projektek formájában kutatja az új tehetségeket. A művésznő az elkövetkező évekre máris több főszerepet kap Bécsben (Fiordiligi, Rosalinda, Eötvös Péter Három nővérének Irinája) és reméljük, Magyarországon is hallhatjuk újra. ■

Teljes program, hang- és képfelvételek, galériák:

www.salzburgfestival.at

Csodálatos társasjáték

Találkozás Keller Ádrással

Forrás: Concerto Budapest

A hegedűművész-dirigens – aki nyolc esztendeje vezeti a ma már Concerto Budapest nevet viselő együttest – úgy véli, eljutottak oda, hogy a társulat képes lenne szárnyalni, nemzetközi hírű zenekarrá válni, Magyarország új zenei követeként javítani országimázsunkat. Ennek érdekében kiemelt támogatásra van szükség és tartós biztonságra. Keller Ádrás szerint bár közös érdek lenne, hogy a Fesztiválzenekar után újabb magyar zenekar jelenhessen meg a nemzetközi porondon – vannak, akik a Concertót szeretnék ebben megakadályozni. Ebben az évben a CB sikert sikerre halmozott külföldön, miközben itthon felére csökkentették a zenekar támogatását. Ettől mások nem lettek jobbak, viszont rossz az üzenete – a külföld számára is. A zeneigazgató és együttese bízik abban, hogy ezt a kormány korigálja, és kiemelt zenekarként hozhatnak további sikereket az országnak. Tennivalójuk jócskán akad, hiszen ebben az évben is újabb világsztárokkal és különleges hangversenysorozatokkal várják a közönséget. Továbbra is a Zeneakadémia rezidens zenekaraként muzsikálnak, és rengeteg külföldi meghívásról tárgyalnak.

Gramofon: *Nem volt könnyű ez a nyolc esztendő, névváltozással, a főtámogató visszalépésével, a folyamatos küzdelemmel a megmaradásért. De gondolom, ha előre látja mindezt, akkor is belevág...*

Keller András: Amikor nyolc éve elképzeltem, milyen lesz a zenekarral a munka, teljesen naiv voltam. Névtelen internetes „szakértők” gyalázat-özönne fogadott, mielőtt bármit is tettem volna. Először megijedtem, de nagyon el-tökéltté váltam. Korábban a Keller Quartettel az volt a legfőbb célom, hogy minél több helyre vigyük el a magyar zenét, és folyamatosan jelen legyünk vele a világban. Igazán szép sikereket értünk el, és több évtizedig az élvonalban képviseltük Magyarországot. Sok nagy díjat, elismerést hoztunk a hazánknak. Itthon azonban soha nem hívtak, ami rossz érzés volt számunkra. Egyszer olvastam az egyik legfontosabb hetilap cikkét, ahol felsorolták az összes magyar vonósnégycet. A Keller Quartet nem fért bele ebbe a listába. Ekkor elhatároztam, hogy szeretnék megpróbálni itthon teremteni valamit, ami talán jó lenne a magyar zenének. De valójában azért jöttem haza – mint muzsikusként –, hogy segítsen fenntartani és továbbadni azt a tradíciót, amit a mestereimtől tanultam, és amiről a korábbi évtizedekben híres volt Magyarország.

G.: *Miben látja a hazai zeneéletben ma tapasztalható gondok okait?*

K. A.: Az utóbbi évtizedben szerintem több területen is elhaladt mellettünk a világ, köszönhetően az ottani át-gondolt és felépített oktatási-nevelési módszereknek. Ma sajnos nem tudnánk fiatalokkal előadni a hat Bartók-kvartettet a Zeneakadémián, mert csak egy vagy két olyan csapat van, akik képesek egy Bartókot lejátszani. Az elmúlt évben három olyan német főiskolán tanítottam, ahol az egész ciklust előadták fiatal kvartettek, igen magas színvo-nalon, telt házak előtt! Másfelől nálunk a mennyiségi szemlélet az elsődleges, míg másutt a minőségi. Jó lenne nálunk is inkább az utóbbit követni, akkor nem kellene felturbózott honlapokkal és látványprojektekkel elfedni a hiányosságokat. A magyar zeneéletben sok minden „felújítá-sra” szorul, a döntéseket általában olyanok hozzák, akik távol vannak a pódiumtól és (sajnos) a nézőtértől is. Ennek ellenére véleményük azért van. Aki belesimul ebbe a furcsa rendszerbe, annak jó, aki nem, annak nem jó... De azért senki ne csapja be magát azzal, hogy minden jó és szép, mert csak el kell menni, meghallgatni néhány vonós próbajátékot, s rögtön kiderül az igazság. Világszerte tanítom azt, amit Kurtágtól, Véghtól, Radostól, Kovács Dénestől vagy Mihály Andrástól tanultam a Zeneakadé-mián. A Concertónál nyolc éve csupa olyan dolgot próbálok tanítani, amit az Akadémián kellett volna korábban elsajátítani. Nem panaszként mondom, hiszen minden nap nagy örömet okoz. Arról nem is beszélve, hogy én mennyit tanulok, és milyen nagyszerűen közösen felfedezni a zenét! S visszatérve az előző kérdésére: a küzdelem természetesen, hiszen az egész életünk az. Mi, zenészek azért küzdünk, hogy mondani tudjunk valami olyat a zenénkkel,

Forrás: Concerto Budapest

amitől a többieknek jobb lesz az élete. Biztos túl idealista vagyok, de szerintem minden érték, amit zenével tudunk létre hozni, az mindenkié, nem lehet kisajátítani. Semmi értelme az önzésnek, mert erőből úgysem lehet jól zenélni, csak szívből, szellemből és lélekből.

G.: Sokat változott az együttes, mióta Ön vette át a vezetését.

K. A.: Azt talán elmondhatjuk, hogy sikerült saját arculatot kialakítanunk. Úgy értem, van már saját hangja a Concertónak, s egy zenekar itt kezdődik. Dinamikus lett az együttes játéka, a muzsikások teljes szívből és igazi

örömmel zenélnek. Sokak szerint nagyon magávalragadó, ahogy játszunk. A feltétel nélküli odaadás alappá vált nálunk, ez így van a próbákon is. Igyekszem egyszerre edző, tanár és muzsikustárs lenni. Rövid és hosszú távon is egyfajta terv szerint próbálom a zenekart felkészíteni, de ettől az „élet néha eltérít”. Az együttesben kialakult szellemhez igyekszik minden hozzánk érkező is alkalmazkodni. Sok fiatal zeneakadémista járt nálunk az elmúlt években, ami azért olykor nehezebbé tette a dolgomat, viszont sok örömet és friss energiát is adott. Az Akadémián sajnos ma nincs igazi zenekari képzés. Vannak kiváló hangszeresek a fiatalok között, de nincsen valódi fogalmuk arról, hogy egy zenekarban milyen vonáskultúrával, dinamikai skálával, stílusismerettel kell játszani. Egyáltalán a kifejezési skála elég szegényes. Pedig a zenekari kultúrát fontos volna akadémistaként megtanulni.

G.: Mit tudnak nyújtani a fiataloknak?

K. A.: A Concerto azt a célt tűzte ki, hogy a hozzánk kerülő fiatal tehetségeket gondozzuk, képezzük és támogassuk. Pénzt egyelőre nem tudunk olyan sokat adni, mint a monopolhelyzetben lévő intézmények, tudásból viszont annál többet. Végül mindenki eldönti, mi a fontosabb számára. Batta rektor úr azt mondta, legyünk egyfajta inkubátor a fiataloknak. Ez a gyönyörű gondolat jól működik a valóságban is, erre büszkék vagyunk. Lehetőséget adunk nekik meghosszabbított tanulmányokra, rendszeresen együtt játszhatnak világsztárokkal, külföldre visszük őket, elindítjuk a pályájukat. Boldog vagyok, hogy egy nagyon tehetséges, bátor, érzékeny, egymásra figyelő társaságot irányíthatok, egy igazi csapatot. És nyolc év után, végtelen

MESTERISKOLA ÉS A HALLGATÁS NAPJA

A tavaly elindult Mesteriskola előadásai folytatódnak a 2015/16 -os szezonban is, s ezeken rendkívüli művészegyenísegek avatják be műhelytitkaikba az érdeklődőket.

Ebben az évben elindulnak a zenekari és kamarakurzusok, ahol a Concerto vezető szólistái mellett jelentős vendégprofesszorok kapcsolódnak be a munkába. Emellett megrendezik A Hallgatás Napját is, 2015. október 11-én, a BMC-ben. A Concerto Budapest – UMZE – BMC közös produkciójaként egész nap szól a zene. A rendezvényen felhangzik többek között Bach összes billentyűs versenyműve, lesznek Vidovszky- és Csalog-ösbemutatók, Steve Reich-mű magyarországi bemutatója. A kínálatban még olyan komponisták művei szerepelnek, mint Giya Kancheli, Tan Dun, David Lang, Gubaidulina, Weinberg, Morton Feldman, Górecki, Arvo Pärt, Jeney, Kurtág, Dukay, Sáy, Ligeti. Lesz 100 Csengő, 100 Metronóm – és Messiaen is.

Forrás: Concerto Budapest

RUSSO, CLASSICO, DOPPIO

Új helyszínre költözik a Concerto Russo sorozat, hiszen a következő évtől koncertjei nem a Zeneakadémián, hanem a Műpában kerülnek színre. A bérlet világhírű előadókat kínál, hiszen visszatérő vendégként érkezik a kiváló orosz zongoraművész, Viktoria Postnikova – férjével, korunk egyik legnagyobb karmester-egyénségével, a legendás Gennagyij Rozsgyesztvenszkijel. Szeptember 18-i estjük műsorában Prokofjev-művek és Vaughan Williams IV. szimfóniája kapott helyet. Majd egy másik pianista, Valentina Lisitsa érkezik októberben. A sorozat talán legjobban várt koncertje pedig január végén, Martha Argerich és Gidon Kremer zenekara, a Kremerata Baltica szereplése lesz.

A Concerto Classico is különleges produkcióval indul: a szeptember 26-i koncerten, a Zeneakadémián Beethoven, Berg darabok mellett Bartók Kékszakállúja kapott helyet, olyan előadókkal, mint Rost Andrea és Mihail Petrenko. Az est hegedűszólistája Baráti Kristóf, karmestere pedig Keller András. S aztán érkezik egy másik, visszatérő vendég is: Jevgenyij Koroljov, majd a következő esten, decemberben Héja Domonkos dirigálásával a fantasztikus izraeli zongorista, Matan Porat játszik, aki az idén nyolc alkalommal lépett fel a Concertóval különböző fesztiválokon. A sorozatban két Haydn-oratórium is helyet kapott: A Megváltó hét szava a keresztfán, valamint A teremtés. S hogy a kortárs darabok se hiányozzanak, az első Haydn-kompozíció mellett Messiaen gyönyörű 3 Kis Liturgiája is szerepel.

A Concerto Budapest hírei és teljes programkínálata:
www.concertobudapest.hu

sok megpróbáltatás ellenére is nagyon jó a hangulat nálunk. A legfontosabb, hogy szeretnek zenélni, hivatásuknak tekintik, és nagy felelősséggel csinálják. A teljesítményüket azonban sokkal jobban kellene elismerni: és itt jönnek azok a dolgok, amelyeket ha a jelenlegi zenei életünkben bárki is mer feszegetni, egyedül találja magát, mert a közészer mindig összezár. Aki felül van a rendszeren, annak nem érdeke megváltoztatni, aki meg benne van, az tíz körömmel ragaszkodik hozzá, nehogy kihulljon belőle. Ezért lesz hanyatlás, amit már sokan látnak, akik nem hunyják be a szemüket...

G.: Ön mi mindenen változtatna?

K. A.: Legelőször is ahhoz tartanám magam, amit Liszt mondott: „az a feladatunk, hogy valódi tehetségeket formáljunk, akikben megvan a mesterré váláshoz szükséges képesség, s ne foglalkozunk a közészerrel.” Ez a mondat a Zeneakadémia egyik mottója. Kár, hogy nem veszik figyelembe. Mert akkor nagyságrendekkel kisebb lenne a tanárok és a növendékek száma, kisebb költséggel hatékonyabban működhetne az egyetem. Több tehetség és kevesebb csalódott zenész jönne ki onnan, és a presztízs is nagyobbá válna. A zenészképzést nem szabad üzleti alapon csinálni... Végül pedig sokan kerülnek a zenei döntőbizottságokba azok közül, akik nem igazán jutottak fel a pódiumra. Mindenki tudja, hogy ez milyen veszélyes. De a jó művészek nem érnek rá értekezni, mert gyakorolnak a koncertjeikre. Ez valószínűleg mindig is így lesz. Pedig itt is lehetne sok mindenben objektív mércék – például létező és nem festett életpályák – alapján döntéseket hozni. Hamar kiderülne, ki az, aki Magyarországon világhírű művész, és ki az, aki a

Forrás: Concerto Budapest

világban is az... Az biztos, hogy egy olyan múltú zenekultúrában, mint a miénk, érdemes volna leszámolni néhány tabuval és újra „installálni” pár dolgot. Egyébként az unortodox gondolkodás másutt is eredményes volt, itt is az lenne. Nagy kár, hogy – bár a kormánynak szándékában állt az egységes komolyzenei koncepció kialakítása – mégsem lépte meg ezt. Nyilván egyéni érdekütközések miatt, annak ellenére, hogy az országnak ez lett volna az érdeke.

A zenekultúránk az egyik legnemzetközibb magyar termékünk, és sokkal több energia van benne, mint amennyit kihasznál az ország; pedig én úgy látom, több ma a figyelem a klasszikus zenére, mint például 6-8 évvel ezelőtt. Persze ez még messze nem annyi, mint amennyire fontos és hasznos lehetne Magyarország nemzetközi arculata szempontjából. Egy norvég zenész barátom mesélte évekkkel ezelőtt, hogy náluk minden településen akad valamilyen zenei együttes. Van, ahol csak egy duó vagy trió, van, ahol nagy zenekar, a lényeg hogy mindenütt legyen. Ezeket az együtteseket az állam eltartja, mert fontos számukra a kulturájuk ápolása és fenntartása. Ők úgy gondolják, ettől is erős az országuk. Persze hozzátette, azért olajuk is van...

G.: *Hogyan tanít?*

K. A.: Nagyon sokféleképpen és különböző módokon lehet a zenét megvilágítani, de szerintem végül csak az eredmény számít. Csodálatos mestereim voltak, akiktől életre szóló tanítást kaptam. Olyan dolgokat tudtak, amiktől akkor és ott, sokszor megsemmisültem. Reménytelennek tűnt, hogy valaha sikerülhet bármit is megcsinálni azokból, amiket mondtak. Végül azért – évtizedekkel később – néhány dolog mégis sikerült valamennyire. Szerintem nagyon fontos a rövidtáv is, ezért két, látszólag primitív szabályhoz igyekszem tartani magam. Az egyik, hogy bárki is jöjjön hozzám órára, a végén jobban kell játszania a darabot, mint ahogy elhozta. Fontos, hogy minden órán képes legyek mondani néhány olyan technikai vagy zenei dolgot, amitől azonnal hallható eredmény születik. A másik: tiszteletben tartok mindenféle teóriát, de végül a zenének

jól kell szólnia. És csak az számít. Mindent a természetes éneklés felől próbálok megközelíteni, ez átvisz a legtöbb akadályon. Alapvetően zenei oldalról közelítem meg a technikai problémákat, nem mechanikai oldalról. Ugyanakkor a hangszerjáték fiziológiai problémáival sokat foglalkozom a tanításban.

G.: *Úgy hallottam, önt igazán a hangok története érdekli...*

K. A.: Így igaz. Minden hang a semmiből születik és a semmibe tűnik el. Közben millió dolog történik vele, kapcsolatba lép más hangokkal, azok hatnak rá, ettől változik és új hangokat hozhat létre. Bármilyen rövid is egy hang története, az mindig egy kerek, egyszeri egész. Ezekbe bújva tudjuk elmondani, amit szeretnénk. Éppen ezért nem pusztán lejátszanunk kell őket, mintegy önkifejezésünk szolgálainak tekintve, hanem folyamatos kíváncsisággal kell viseltetnünk irántuk, mit szeretnénk, merre mennének. Nekünk érzékenyen kell követnünk őket egy állandó felfedező úton: talán így tudjuk a zeneszerző szándékait megérezni. Mahler azt mondta, a kottában minden benne van, csak a lényeg nincs. Ahhoz, hogy valamit megérezzünk egy zenemű lényegéből, teljesen át kell adnunk magunkat neki, és mindent alá kell rendelnünk a darab megszólaltatásának. Ennek persze előfeltétele a hibátlan szólamtudás, a hangok birtoklása. Amikor ezt egy zenekar együtt teszi, az csodálatos társasjáték, s fantasztikus társadalmi modell is egyben: egy mindenkiért, mindenki egyért. És ennél sokkal több, hiszen a hangok révén folyamatosan változik a hierarchia, a viszonyrendszerek csakúgy cikáznak. Mindenki a másikat szolgálja, és sok különböző ember véleménye találkozik egy közös ügyért. És ez a sok-sok vélemény adja meg az együttes különleges hangszínét. Az is lehet, ha sokkal több zenekar lenne a világon, kevesebb lenne a háború vagy a gonoszság.

Azt szoktam kérni, tekintsük a hangokat élőlényeknek, akiknek a sorsa a mi kezünkben van. A mi felelősségünk, hogy egy tizenhatod rövid élete milyen minőségű... Ha ebbe bárki belegondol, tudja, hogy mi a dolga. Persze ez egy aspektus. És sziszifuszi munka. Amikor a Zeneakadémiára jártam, Simon Albert így bütykölte minden héten a gyerekekkel a hangokat. Sok mindent nem értettünk abból, amit mondott, de felszívtunk valamit magunkba, amit a maiak nem tudnak. A sok látványos projekt közben ez a lassú bütykölés hiányzik ma talán legjobban. Persze tudom, ezt nehéz lenne becsomagolni aranypapírba.

G.: *Ha lehetne három kívánsága a Concerto kilencedik-tizedik évére, mi volna az?*

K. A.: Szeretném, hogy ebben a műhelyben ezután is csak a művészi szempontok számítsanak, és ne kelljen zene helyett más dolgokkal viaskodnunk. Azt kívánom, hogy olyan hangokat tudjunk elvinni a nagyvilágba a Concertóval, aminek egész Magyarország örülni fog. Szeretném megőrizni azt a szeretetet és örömet, amivel játszunk, és szeretném, hogy mindig képesek legyünk továbbadni azt. ■

SZEGEDI
SZIMFONIKUS
ZENEKAR

Muzsikával, sok játékkal és persze csokoládéval várja az 5-10 éves gyerekeket és szüleiket a Szegedi Szimfonikus Zenekar és a Filharmónia Magyarország Nonprofit Kft. legújabb bérleti programja, a 2015-2016-os évad során négy alkalommal megrendezésre kerülő Csokimatiné-sorozat.

Házigazda és mesélő: Lukácsházi Győző

2015.10.24.

Dobszay-Meskó-Lukácsházi: Jancsi és Juliska
– mesés zenejáték
közreműködik: Bonbon Matiné Quintet

2016.02.6.

„Cini-cini hegedű és a többiek”
– játékos hangszerbemutató
közreműködik: Szegedi Szimfonikus Zenekar
vezényel: Gyüdi Sándor

2016.04.16.

S. Prokofjev: Péter és a farkas, Op.67
közreműködik: Szegedi Szimfonikus Zenekar
vezényel: Kollár Imre

2016.05.21.

Balogh-Lukácsházi: A kis tigris – mesés zenejáték
közreműködik: Szegedi Szimfonikus Zenekar
mesélő: Somogyvári Tímea Zita
vezényel: Balogh Sándor

CSOKIMATINÉ A NAPFÉNY VÁROSÁBAN

Bérletek és szólójegyek válthatók 2015. szeptember 1-től a Filharmónia Magyarország Nonprofit Kft. szegedi irodájában (Klauzál tér 7.), szólójegyek a koncertek helyszínén is a kezdés előtti fél órában. Bérlet: 3.000,- Ft/4 koncert; Szólójegy: 1.200,- Ft/koncert

„Aztán itt ragadtam az énekkarnál...”

Antal Mátyás hetven évről, negyedszázadról és a folytatásról

Építkezés hangról hangra, kompozícióról kompozícióra. Bár egyéves próbaidőnek indult, végül huszonhat esztendő, közös munka lett belőle. Antal Mátyás mindig az igényességet, a megfelelő intonációt, a jellegzetes darabkaraktert tartotta fontosnak az Állami Énekkarnál, így vált a társulat az eltelt évtizedek alatt a legjobb hazai együttesé. A karmester jövő tavasszal, március végén vonul nyugdíjba, de vendégként visszatér majd a most már Nemzeti Énekkar nevet viselő együtteshez.

Sok feladat vár még Antal Mátyásra a következő időszakban, hiszen a nyár végi hetekben két Richard Strauss-operát tanít be az énekkarnak. A Daphné és A béke napját (Friedenstag) október 1-jén és 3-án adja elő a társulat a Nemzeti Filharmonikusokkal, Kocsis Zoltán vezényletével. Az utóbbi darab magyarországi bemutatóként hangzik fel. „Sok művet adott elő elsőként az énekkar, erre nagyon büszke vagyok az eltelt huszonhat esztendőből. Rengeteg kortárs művet kimondottan a társulatunknak komponáltak, ajánlottak. Az új művek iránti elkötelezettségemet jelzi, hogy a Nemzeti Énekkar jubileumi hangversenyén, 2016. március 8-án, a Zeneakadémián is akad magyarországi bemutató: Eötvös Péter Ima című kompozíciója.”

Nagyon készülnek a harmincadik születésnap koncertre, amelyen felhangzik még Verdi Quattro pezzi sacri című műve és Bartók Cantata profanája is. „Ez a műsor tükrözi, hogy honnan indultunk és hová jutottunk. Amikor 1985-ben az együttes megszületett, nem volt túl kedvező a fogadtatás a hazai zenei élet részéről. Sokan nem értették, miért van szükség a kiváló Rádió Énekkar és a Kodály Kórus mellett még egy hivatásos kórusra. Az Állami Hangversenyzenekar sem örült különösebben, hogy egy másik társulattal kell osztozkodnia... A karnagyi felkérés meglepett, s először csak egy próbaévet vállaltam el, gondoltam, ezalatt kiderül, hogy ezt a feladatot vagy az ÁHZ fuvolási állását válasszam, netán a tanítást... Aztán itt ragadtam az énekkarnál. Akkor nem hittem volna, hogy ebből több mint negyedszázad lesz, amivel azt hiszem, rekordot állítok be, hiszen nemigen van más, magyar zenei vezető ennyi éve hivatalban. Úgy vélem, a szisztematikus, hosszú távú munka hozta meg a gyümölcsét. Az igényességet, a megfelelő intonációt, a jellegzetes darabkaraktert tartottam mindig a legfontosabbnak. S persze az empátiát és a megfelelő emberismeretet is. Velem mindig mindent megbeszélhetek a tagok, s ha mindenki ideges volt is körülöttem, én igyekeztem nyugodt maradni... Az embernek arra is képesnek kell lennie, hogy elismerje, ha tévedett, el kell tudnia fogadnia a kritikát is. Sok tervemet – ha nem is mindet – megvalósítottam az eltelt évtizedek alatt, félelmetes nagyságú repertoárt alakítottunk ki, és a nagyon sokféle vocéból homogén, gazdag, dús hangzás

Forrás: Nemzeti Filharmonikusok

lett. Arra is büszke vagyok, hogy 65 évesen még öt esztendőre kaptam szerződést, ezt az addigi munkám jelentős elismerésének vettem. S persze a távozásra, a nyugdíjra is komolyan kell készülni, erre egy esztendőt hagytam magamnak. A szerződéselem 2016. március 31-ig szól, így az utolsó három hónapban együtt dolgozom majd az utódossal is, aki a tervek szerint január 1-jétől lép be az énekkarhoz. Tőlem biztosan a legbarátibb jobbot kapja majd, mert én másképp nem tudok élni.”

Tennivalója pedig akad ezt követően is jócskán, hiszen ismét tanít a Zeneakadémián, emellett rendszeresen kap dirigensi felkéréseket, más együttesek nemcsak oratorikus, hanem szimfonikus művekre is rendszeresen meghívják. S az is biztos, hogy a Nemzeti Filharmonikusokhoz és az Énekkarhoz vendégként gyakorta visszatér, a következő szezonban tart például próbatermi vendégséget, s ifjúsági hangversenyt is dirigál. Most azonban még nagy lelkesedéssel az őszi koncertjeire készül. Kiemeli ezek közül azt a Verdi Requiemet, amelyet október 31-én vezényelhet a Műpában, a Nemzeti Filharmonikusok két együttesével, s ezt az előadást megismétlik majd a pécsi Kodály Központban és Székesfehérvárott is.

A Nemzeti Filharmonikusok honlapja: www.filharmonikusok.hu

PFZ MŰPA

Pannon-bérlet

15

Pannon I.

2015. november 20., péntek 19.30h

Bécsben a német származású Beethoven és a cseh földről érkező Korngold is otthon érezte magát. Mindkét zeneszerző művészete hatással volt arra, amit ma bécsi muzsikaként emlegetünk. Korngold saját filmzenéit felidéző Hegedűversenyét Beethoven III. Leonóra-nyitánya és V. „Sors” szimfóniája keretezi.

Vezényel **Bogányi Tibor**, közreműködik **Benjamin Schmid** (hegedű).

Pannon II.

2016. január 22., péntek 19.30h

A 19. és a 20. század francia és spanyol zenéjének kapcsolódása több zeneszerző munkásságában tetten érhető. Turina és Guridi, a spanyol modernitás képviselői előszeretettel használtak népzenei elemeket. Francia mivolta ellenére Ravel Bolerója és Alborada del gracioso című műve is hasonló ihletésű. Vezényel **Gilbert Varga**, közreműködik **Narek Haknazaryan** (gordonka).

16

Pannon III.

2016. március 5., szombat 19.30h

A rézfúvósok hangversenyén **Boldoczki Gábor**, a Pannon Filharmonikusok rezidens trombitaművésze szólójátékát élvezheti a közönség. Haydn Esz-dúr trombitaversenyét egy ellentétpár, Strauss miniatűrje és Bruckner monumentális műve, a VIII. szimfónia keretezi. Vezényel **Bogányi Tibor**.

Pannon IV.

2016. április 15., péntek 19.30h

„Harapni” lehet majd az olasz életérzést a hangversenyteremben. **Paolo Paroni** olasz karmester zenei ritkaságokkal érkezik a Művészetek Palotájába: Corelli, Respighi és Casella műveivel az olasz zene két évszázadából szemezget. A kivételt képező Mozart zongoraversenyben **Bogányi Gergely** játszik szólót.

Pannon V.

2016. május 20., péntek 19.30h

Respighi Bach c-moll passacaglia című orgonaművének nagyzenekarra történő átfarmálásával szinte újra megalkotta a nagy előd zenéjét. Négy utolsó énekében Richard Strauss gondolta újra saját művészetét. Brahms IV. szimfóniája a szerző és a zenekar 2015/2016-os évadában is az utolsó mű. Vezényel **Vass András**, közreműködik **Szabóki Tünde** (szoprán).

Új bérletvásárlók számára bérletek a tavalyi árakon kaphatók a Jegymester és Interticket webáruházban, a Művészetek Palotája jegyirodáiban és az ismert jegypénztárakban.

További információ: www.pfz.hu

Bridging Europe – barokk est Gunar Letzborral és a Fesztiválzenekarral

Forrás: BFZ

Harmadik alkalommal rendezi meg a Budapesti Fesztiválzenekar és a Müpa közös fesztiválját, a Bridging Europe – Európai Hidak sorozatot.

A cseh és a német kultúrát követően idén az osztrák muzsika kerül a középpontba. A szeptember 11-től 16-ig tartó programban olyan zeneszerzők szerepelnek, mint Hugo Wolf és Gustav Mahler, de a sorozatban a barokk és a kortárszene is fontos szerepet kap. Gunar Letzbor hegedűművésszel, a fesztivált záró hangverseny koncertmesterével, művészeti vezetőjével beszélgettünk.

Gunar Letzbor (képünkön) muzsikált már korábban a Müpában, s azt mondja, nagyon tetszett neki a hely akusztikája, amely a korhű hangszerekhez is remek. A budapesti koncert programjáról megjegyzi, a közönség sokféle hangot hallhat, hiszen az oszták barokk muzsika nagyon gazdag és sokszínű. A császárvárosban temérdek kultúrát gyűjtöttek össze, és mindegyik rajta hagyta a zenén is jellegzetes stílusát. Hozzáteszi, a magyar muzsika különleges szerepet játszott izgalmas melódiáival, speciális harmóniáival, jellegzetes ritmusaival.

A szeptember 16-i hangversenyen Biber, Muffat és Fux mellett kismesterek kompozíciói hangzanak fel, s az est érdekességei közé tartozik az is, hogy lesz tánc, barokk gesztika is az előadásban. A hegedűművész úgy véli, elengedhetetlenül a zenéhez tartoznak ezek a mozdulatok, lépések, segítségükkel lehet igazán megérteni a barokk táncos zene lényegét. S hozzáteszi, kíváncsian várja, hogy találkozhasson a BFZ barokk együttesének zenészeivel, ezzel a kamarafaformációval korábban még nem muzsikált. „Egyébként sok magyar zenészt ismerek, és nagyon élvezem a velük való játékot. Szeretem ahogy intenzíven muzsikálnak, tetszik a komoly viselkedésük és a technikai tudásuk.”

A hegedűművész legfontosabb mestere Nikolaus Harnoncourt volt, akitől elsőként az tanulta meg, hogy mindig ellenőrizze le

Forrás: Gramofon-archív

Biber és Muffat, az osztrák barokk zene nagymesterei

a birtokában lévő információikat a játszani kívánt zene stílusáról, valamint kulturális háttéréről. Ezt követően győződjön meg az alkotás minőségéről is, amelyet elő akar adni. Harmadsorban pedig belülről érezze meg a zenében rejlő tüzet, hiszen csak akkor tudja megérinteni játékaival a közönség lelkét. Gunar Letzbor azt vallja, a régizene-játék legfontosabb eleme, attól hangzik fel valóban korhűen a darab, ha a muzsikusz személyesen átérzi a kompozíció összes hatását, s szereti is azt a zenét, amit játszik. Ha minderre ügyel, akkor bármely darabot autentikusan tud előadni.

Saját együttesével, az Ars Antiqua Austriával is a különleges osztrák barokk hangzásmegidézésére törekszik. „Nem szabad felednünk, hogy az összes barokk-kori Habsburg császár kiváló zenész volt. A zene fontos szerepet töltött be életükben, és lényeges volt abban is, hogy megmutassák a világnak kultúrájuk sokrétűségét, valamint anyagi gazdagságukat. Amikor Lipót császár egy operát több mint 120 zenésszel és hihetetlen speciális effektekkel adott elő, akkor az ellenségeinek is megmutatta, kellően gazdag, hogy gond nélkül felállítson egy hatalmas hadsereget...”

A zenekar hangjának nagyon erőteljesnek és fényesnek kell lennie. A hiteles stílus megidézésében pedig a rendhagyó, húros hangszereknek is jelentős szerep jut. A művész, aki a legkeresettebb barokk hegedűtanárok közé tartozik, arra igyekszik megtanítani a növendékeit, hogy jól felkészültek legyenek a korszakok hagyományait illetően, a végletekig tanuljanak a hangszerekün muzsikálni, ezt a munkát ugyanis sosem lehet befejezni. Olvassanak is a zenéről, s keressék a hatásokat, a muzsikában rejlő értelmet. Amikor pedig ezt megtalálják, akkor ezt mind-mind képesek legyenek átvenni egy modern, mai érzésbe is. „Ne úgy játssz, ahogy háromszáz évvel ezelőtt a zenészek. Mindnyájan máshogy érzünk ma! Nem fogsz tudni a közönség lelkébe szomorúságot csempészni csupán azzal, hogy magad is mélabús vagy, és tragikus zenét játszol. Tudnod kell, hogy miként muzsikálj úgy, hogy sikeresen megidézd a szomorúság érzését a publikumban.”

A Budapesti Fesztiválzenekar honlapja: www.bfz.hu
A szeptember 16-ai barokk est részletes ismertetője:
<http://www.bfz.hu/events/event-20150916-1945/>

A WARNER MUSIC KLASSZIKUS AJÁNLATA

**ITZHAK PERLMAN
 ÖSSZKIADÁS**

A művész 70. születésnapja alkalmából

Az összes EMI és Teldec hangfelvétel újrakevert változatban.

Hegedűversenyek, kamaraművek, szóló zeneművek és tematikus válogatások **összkiadás** és **külön albumok** formájában, világhírű előadóművészek közreműködésével és rangos zenei együttesek kíséretében.

Martha Argerich, Vladimir Ashkenazy, Yo Yo Ma, Msztyiszlav Rosztropovics, Pinchas Zuckerman, Chicagói Szimfonikus Zk., Izraeli Filharmonikus Zk., Londoni Filharmonikus Zk., Daniel Barenboim, Bernard Haitink, Zubin Mehta, Seiji Ozawa, André Previn, Samuel Sanders és mások

ITZHAK PERLMAN – THE COMPLETE WARNER RECORDINGS 77CD 2564615069

Bach, Bartók, Beethoven, Brahms, Bruch, Csajkovszkij, Dvořák, Hacsaturján, Joplin, Mendelssohn, Mozart, Paganini, Prokofjev, Sosztakovics, Vivaldi

Bach
 Beethoven
 Brahms
 Kreisler
 Mozart
 Paganini
 Vivaldi

3CD 2564608168

THE PERLMAN SOUND
 Válogatás a legszebb felvételekből

Rimszkij-Korszakov
 Csajkovszkij
 Kreisler
 Massenet
 Rachmaninov
 Sarasate

LP 2564607098

THE PERLMAN SOUND - Különleges válogatás

Magyarországon terjeszti az mTon Kft.
www.warnerclassics.com www.magneoton.hu

Kozmikus érzések szimfóniája

Izgalmas hangversenyekkel van tele a Budafoki Dohnányi Zenekar őszi szezonya. Az együttes mutatja be Moshe Zorman Perlascáról írt szimfóniáját, s ez lesz a darab első, Izraelen kívüli előadása. Emellett a következő időszakban szerepelnek a CAFE Budapest sorozatában – kortárs műveket és táncdarabot bemutató produkcióval. Hollerung Gábor zeneigazgató szerint „a földöntúli, kozmikus dimenziókkal” is kacérkodnak, amikor novemberben előadják majd Mahler Ezrek szimfóniáját.

A Dohnányi Zenekar vezetője azt meséli, az augusztusi zempléni fellépéseket követően – szokás szerint – a Budafoki Bor- és Pezsgő-fesztiválon lépnek pódiumra szeptember elején, majd 6-án már a Zsidó Kulturális Fesztiválon muzsikálnak, filmzenékből válogatnak a Dohány utcai zsinagógában adott koncertjükön.

Ezt követően pedig érdekesítő felkérés vár rájuk, hiszen Izraelen kívül először az ő előadásukban csendül fel Moshe Zorman műve, amelyet Giorgio Perlasca tiszteletére írt, aki a II. világháború alatt több mint öt-ezer zsidót mentett meg. A kompozíció szólistája Kálmán Péter, s az Olasz Intézetben hangzik majd fel, olyan darabokkal, mint a Nabucco nyitánya, az Élet szép című film zenéje vagy Mendelssohn Olasz szimfóniája. „Nagyon örülök, hogy egy ilyen estre a mi együttesünket kérték fel” – mondja Hollerung Gábor, aki a koncert dirigense is – hiszen különleges feladat az első között bemutatni egy új kompozíciót, és mindig is igyekeztem minél többet tenni a magyar-izraeli kapcsolatokért, ráadásul az Olasz Intézethez is régi, jó barátság fűzi a zenekart.”

Kortárs műből pedig ebben a szezonzukban is akad jócskán, hiszen októberben a CAFE Budapest sorozatában Bartók mellett Dubrovayt, Lutoslawskit játszanak, s táncprodukciót kísérnek, amelyet a Magyar Nemzeti Táncegyüttes ad elő. „A Honvéd Együttesnél töltött időszakomból talán erre a Makrokozmoszra vagyok a legbüszkébb, amit Zsuráfszky Zoltán koreografált Bartók Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára című művére. Remek táncdarab, s jó, hogy ismét színpadra kerül. Az egész est Bartók Béla előtt tiszteleg, hiszen Lutoslawski Concertója közismerten az ő műveinek inspirációjára íródott. A zenekar kezelése, ahogy felépíti a darabot, mind-mind a magyar zeneszerző hatását tükrözi. Fiatalkori alkotása, de igazán pazar darab, mérhetetlenül kifinomult muzikalitással. Szívesen játsszuk, s a publikum figyelmére ugyancsak érdemes, hiszen valóban a közönségbarát kortárs darabok közé tartozik. Az est folyamán felhangzó Dubrovay-mű nagyon szellemes, középpontjában a népzene áll. A Versenymű népi hangszerekre és zenekarra című alkotásban olyan instrumentumok jelennek

Hollerung Gábor karmester és Moshe Zorman izraeli zeneszerző

meg, mint a cimbalom, a tekerőlant, a doromb, a duda. A népzenei gyökereinkre is építő darabot úgy vélem, szintén a bartóki örökség ihlette.”

Az együttes az őszi szezonzának leggrandiózusabb vállalkozása pedig Mahler VIII., Ezrek szimfóniájának előadása lesz a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben, november 21-én.

„A Műpával közös estünk címe Az örökkévalóság pillanatai – Femina ex machina – s ez a kompozíció tényleg ilyen. A végtelen birtokba vétele, földöntúli, kozmikus dimenziókkal való kacérkodás. Néhány évvel ezelőtt már bemutathattuk Mahler művének első részét, a Veni, creator spiritust, s hatalmas sikert aratott. A szólisták és mi magunk is nagyon élveztek. Talán ennek is köszönhető, hogy most – bár tényleg monumentális kompozícióról van szó, temérdek szereplővel – sokkal könnyebb volt megszervezni az előadását. A zenekar mellett a Budapesti Akadémiai Kórustársaság, a Nyíregyházi Cantemus Vegyeskar és a Nemzeti Énekkar lép ezen az estén pódiumra, a szólisták pedig ugyanazok, mint korábban. Kiváló kamaraénekesek mindannyian, akikkel nagyon elégedett voltam. Mahler szimfóniája már néhányszor felhangzott itthon, de úgy gondolom, még nem játszottuk eleget. A maga komplexitásában, monumentalitásában nagyon hatásos darab, mely kozmikus érzést kelt az emberben. Mindemellett a karmester számára is nagy elmélyülést igénylő kompozíció, de hatalmas élményt, óriási pillanatokat, feloldódást nyújt.”

A Budafoki Dohnányi Zenekar honlapja: www.bdz.hu

Érzékiség és
megtisztulás

Wagner Dvořák

ELIZABET STRID

IVAN ANGUELOV

2015. NOVEMBER 29. | MŰVÉSZETEK HÁZA MISKOLC

Zene,
elemi
erő

TŰZVARÁZS BÉRLET

Helyszín: Művészetek Háza Miskolc

ŐSZI PARÁZS

2015. OKTÓBER 5. HÉTFŐ, 19.00

Oboa: Kiss József | Vezényel: Gál Tamás

E. Grieg: Ősszel – nyitány, op. 11

J. Sibelius: Valse triste, op. 44

R. Strauss: Oboaverseny

J. Brahms: I. (c-moll) szimfónia, op. 68

IZZÓ LELKEK

2015. NOVEMBER 9. HÉTFŐ, 19.00

Gordonka: Szabó Ildikó | Vezényel: Christian Simonis

F. Mendelssohn: A szép Meluzina – nyitány, op. 32

R. Schumann: a-moll gordonkaverseny, op. 129

F. Schubert: „Nagy” C-dúr szimfónia, D. 944

NEMZETI TŰZ

2015. NOVEMBER 30. HÉTFŐ, 19.00

Hegedű: Baráti Kristóf | Vezényel: Kocsis Zoltán

Bartók B.: Magyar képek

J. Brahms: D-dúr hegedűverseny, op. 77

Sz. Rahmanyinov: II. (e-moll) szimfónia, op. 27

MISKOLCI
SZIMFONIKUS
ZENEKAR

www.mso.hu

Fibonacci számsora – zenében bemutatva

A Kodály Központ ötödik évét ünneplik a Pannon Filharmonikusok

Jubileumi szezonra készülnek a Pannon Filharmonikusok: ebben az évadban köszöntik a Kodály Központ ötödik esztendejét. Rangos külföldi fellépések is akadnak a programban, hiszen Londonban szerepelnek és Svájcba is visszavárják a zenekart, amely ettől az évadtól kezdve külföldi bérletsorozatát is indít. Természetesen szintén muzikálnak továbbra is Budapesten, ahol havonta hallhatják őket az érdeklődők. A koncertekről, tervekről, jövőről Horváth Zsolt igazgató beszélt.

„Öt éves születésnapját ünnepli a pécsi Kodály Központ, s szeretném ezert azt a rendező elvet, ami alapján az épület született, a zene nyelvén megfogalmazni. Keller Ferenc építész tervének alapjául az aranymetszés és a Fibonacci-számok szolgáltak, ez hozta létre a jellegzetes csigavonalat, ami alapján sokan Kőcsigának is nevezik a házat. Mi pedig a következő évadban a művészet minden ágát segítségül hívjuk, hogy mindezt a publikumnak bemutassuk. A szezonban a sorozatot Kocsis Zoltán indítja, aki állandó karmestereink közé tartozik, ő Bartók Zene húros, hangszerekre, ütőkre és cselesztára című művét dirigálja, ami leginkább reflektál erre a számsorra. Decemberben, a tényleges évfordulón pedig háromnapos minifesztivált tartunk, s zenében, képzőművészetben, irodalomban, társzművészetekben is ezt a jelenséget igyekszünk a közönség elé tárni. Terveink szerint egy új zeneművet is rendelünk, ami szintén a Fibonacci-számsorra reagál. Egyébként a programtervezésben minden évben akad egy két szál, amelyre a műsort felfűzzük. Fontosnak tartjuk darabok újrafelfedezését is, a következő évadban például Sibelius 150. évfordulóját köszönhetjük, s a Müpával összefogva lesz lehetőségünk bemutatni Kullervo szimfóniáját, ami még nem hangzott el itthon, pedig Finnországban a legreprezentatívabb művek közé tartozik. Emellett Arvo Pärt előtt is tisztelgünk, másorra tűzzük darabjait. Zenekarunk alapítója az Armel Operafesztiválnak, s jövőre a sorozatban Bartók Kékszakkállú hercege mellett Eötvös Péter új operája hangzik fel együttesünk előadásában. Reményeink szerint a zeneszerző maga dirigálja majd a művét. Gilbert Varga is visszatér hozzánk, az évadunk rezidens művésze pedig Boldoczki Gábor lesz, akivel a koncertek mellett lemezfelvételt is készíttünk. Ennek, mint trombitás, különösen örülök.

A most induló évadban nagyon fontos szerepet kapnak a külföldi fellépések is. Két szezonnal ezelőtt rangos nem-

Forrás: PFZ

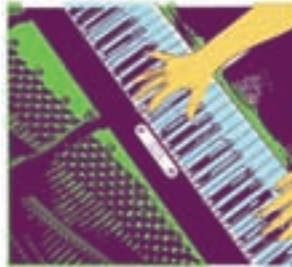
zetközi turnén vehettünk részt, s ennek sikerét bizonyítja, hogy visszahívást kaptunk a neves koncerttermekbe. Először Svájcba térünk vissza, jövőre pedig a német helyszínekre. Ez azt jelzi, jó úton haladunk. S nagy örömmre Londonban is szerepelhetünk, a Cadogan Hallban a forradalom ünnepén, október 23-án Bartók Concertóját adjuk elő. A délszláv vidék ugyancsak lényeges számunkra, sokan járnak Eszékről pécsi koncertjeinkre, ezért télen Horvátországban is bérletsorozatot indítunk. A zágrábi Lisinski Hallal szintek együttműködünk, és hároméves stratégiai megállapodást kötöttünk a rijekai operaházzal. Koprodukciókban születő előadásokra törekszünk, amelyeknek minden résztvevő városában tapsolhat a publikum. Természetesen a budapesti jelenlétünk sem csökken, minden hónapban fellépünk a fővárosban, s a Müpával és a Zeneakadémiával folytatjuk partneri együttműködést is. Szereplünk emellett a CAFe Budapest programjaiban és a Tavaszi Fesztiválon is.

Arról pedig, hogy hogyan alakul a zenekarunk sorsa, még keveset tudunk. Pécs városa és a magyar kormány felállított egy munkacsoportot, amely vizsgálja a Pannon Filharmonikusok és a Zsolnay Negyed jövőjét, ebben a pécsi félen kívül három minisztérium delegáltjai vesznek részt. Ilyen színvonalú és minőségű, művészeti teljesítményt, amit ugyanis a társulatunk produkál, megfelelő módon kellene finanszírozni. Most keressük azokat a formákat, amelyek mindenki számára vállalhatóak. Az elképzelések szerint mindez januártól változtatja meg az életünket, de csak a menedzsmentét; a művészeti munka zökkenőmentesen, a szakmai céljainkra koncentrálna folyik tovább. A zenekarnak jobb anyagi környezetet kívánnak teremteni, s bízom benne, hogy ez sikerül!”

A Pannon Filharmonikusok honlapja: www.pfz.hu

CONCERTO
BUDAPEST

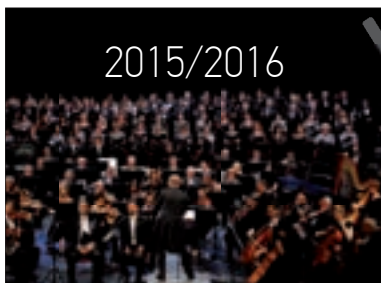
2015/16
KONCERTEK

JEGYEK A ZENEHÁZBAN (IX. Budapest, Páva utca 10-12.)
vagy online, **A CONCERTOBUDAPEST.JEGY.HU** oldalon kaphatók.

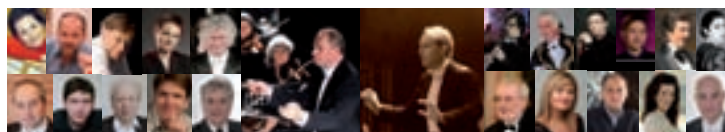
Partnerünk:
VizPlusz Kedvezménykártya
www.vizpluszkartya.hu

2015/2016

GYŐZTESEK ÉVADA

VÁLTSON BÉRLETET!

NAPLÓ bérlet KÖNYV bérlet GULYÁS bérlet

Bérletértékesítés: Tourinform Iroda (Piac u. 20.) • Kölcsey Központ (Hunyadi u. 1-3.) info@kodalyfilharmonia.hu • www.kodalyfilharmonia.hu

Kiemelt támogatók:
HungaroControl
Magyar Labortipográfiai Szociális

Partnerünk:

Lidércek, fesztivál és jubileum Miskolcon

Új arculatukhoz híven, programjukban is igyekeznek megújulni ebben az évadban a Miskolci Szimfonikusok. A szezont szeptemberben háromnapos fesztivállal indítják, s októberben kezdődnek a Tűzvarázs- és Hangforrás-bérletek estjei. Az utóbbi sorozat műsora több szempontból is különleges: itt csendül fel például Puccini első operája, a Le Villi (vagyis a Lidércek), s hallható lesz az ismert Wagner-énekesnő, Elisabet Strid is. Minderről Gál Tamás művészeti vezető beszél, aki nyáron ünnepelte karmesteri pályafutásának harmincadik évfordulóját.

„Egy esztendeje irányítom a miskolci együttest, s minden koncerten megbizonyítják, mennyire kiválóak. Egyébként ezzel a tudattal érkeztem a társulathoz, hiszen három évtizeddel ezelőtt éppen ez a zenekar kísérte a diplomakoncertemet, méghozzá remekül.” A művészeti vezető hozzáteszi: az utóbbi, közös év alatt számos változás történt a zenekar életében. Az arculatváltás nyomán – amelynek középpontjában a 4 őselem áll – megújult a bérletsorozatok elnevezése is. A Népszerű-sorozatból Tűzvarázs lett, a Gyöngy-bérlet helyett pedig a Hangforrást választhatják az érdeklődők. Számos vendéget is várnak az évadban. Ivan Anguelov, a híres Wagner-karmester már másodszor áll a zenekar élére. Estjének szólistája pedig az az Elisabet Strid, akit az idei Budapesti Wagner-napokon ismerhetett meg a hazai közönség, A bolygó hollandi Sentájaként. Fellép még az együttessel többek közt Hollerung Gábor és Vashegyi György is, s jön a nyíregyházi Cantemus Kórus.

Gál Tamás örömmel számol be arról is, hogy Miskolcon előadják egyik kedvenc darabját, Puccini: Le Villi című művét. Az olasz zeneszerző első operáját Magyarországon talán éppen ő mutatta be a MÁV Szimfonikusokkal 1988-ban, a Zeneakadémián, akkor még Tündérbosszúként. Februárban Fodor Beatrix, Fekete Attila, Kálmándi Mihály és a Miskolci Szimfonikusok tolmácsolásában hallgathatja meg a darabot a közönség, Lidércek címmel. „Szívügyem és szerelmem ez a mű, mert bár Puccini első alkotása, már megjelenik benne a zeneszerző érett hangja. Fantasztikus kompozíció, ezért is gondoltam arra, hogy Miskolcon is érdemes előadni. Ráadásul nincs szükség a bemutatásához színpadra (a szöveggönyve alapján nem is rendezhető igazán), oratórikus formában szintén hatásos. Hálás szerep jut benne a karnak is, amelyre most a debreceni Kodály Kórust várjuk.”

Újítás még, hogy a város ifjúsági kórusaival több koncerten muzikál a zenekar, természetesen olyan programokat

Gál Tamás második évadát kezdi a Miskolci Szimfonikusok élén

válogatva, amelyek a gyerekek tudásának is megfelelőek. Az egyórás előadások a Hang-ár címet viselik. Szeretik az iskolások és a publikum is, akárcsak a kisebbeket célzó Ciróka- és a kismamáknak szóló Szív-hang sorozatot, ezek ugyancsak folytatódnak a következő szezonban. Emellett a zenekar ettől az évadtól ismét szerepel a Filharmónia bérletsorozatában. Az Aperitif-koncerteket most egy saját, háromnapos fesztivállal váltják, amelynek címe: Neked játszunk! A kicsiknek és nagyoknak szóló sorozatot lapunk megjelenésével egy időben, szeptember 4-e és 6-a között rendezik meg. Az első napon térzenét adnak a Szinva teraszon, majd a Diósgyőri Várban muzikálnak, ahol a megfelelő időpontokban eljuttasszák Haydn A reggel, A dél és Az este című szim-

fóniáit, este pedig Vár-szerenáddal zárják az aznapi programot. A rendezvény utolsó napjának középpontjában a családok és a gyerekek állnak. Dél előtt játékos kísérletek, hangszerebmutatók, interaktív játék vár a kicsikre, délután pedig a nagy sikerű Játsszunk zenét a szimfonikusokkal – Történetek Ütemvárosból elnevezésű műsorral ér véget a fesztivál.

Gál Tamás a Gramofonnak elmondta: a tavalyi szezonban nemcsak környékükön – Ózdtól Nyíregyházáig – koncerteztek, hanem kilenc alkalommal felléptek a fővárosban is. Játsszunk például a Zeneakadémia Varázs-fuvola-előadásaiban, a Budapesti Tavasz Fesztiválon Mosonyi Mihály I. szimfóniáját adták elő, s két nagybérleti hangversenyüknek szintén tapsolhatott a fővárosi közönség. Mindez idén is folytatódik, hiszen a Müpától felkérést kaptak, hogy adjanak egy Brahms-, Beethoven- és Rossini műveiből válogatott estet, a Szimfonikus felfedezések sorozatában.

A Miskolci Szimfonikus Zenekar honlapja: www.mso.hu

Hallgasson Ránk!

Az örökéletesség pillanatai

A Budafoki Dohnányi Zenekar
és a Művészetek Palotája közös sorozata 2015-16

További információ:

www.bdz.hu • www.mupa.hu

A zenekar tevékenységét támogatják:
Budafok-Tétény Budapest XXII. kerület Önkormányzata

2015. november 21.
Femina ex machina
Mahler: VIII. szimfónia

2016. február 27.
Kozmikus intimitások
R. Strauss: Alpesi szimfónia
Bach - Stokowski: Chaconne
Respighi: Róma fényői

2016. március 20.
Most és mindörökké
Bach: János passió

2016. április 30.
Szimfonikus felfedezések
Kárhozat és megdicsőülés
Csajkovszkij: Francesca da Rimini
Bartók: II. zongoraverseny
Stravinsky: Tűzmadár

Az előadásokon közreműködik:

Budapesti Akadémiai Kórustársaság
Nyíregyházi Cantemus Vegyeskar
Roman Rabinovich – zongora
Duna Művészegyüttes
Hollerung Gábor

Művészetek
Palotája
Budapest

BUDAFOKI
DOHNÁNYI
ZENEKAR

ZENESZÜRET
FESZTIVÁL

2015. OKTÓBER 18-25.

ÉSZAK DÉLEN

A FELLÉPŐK KÖZÖTT:

BUDAPESTI FESZTIVÁLZENEKAR
BUDAPESTI VONÓSNOK
ZENEAKADÉMIA ZENEKARA
HARMONIKAPÁRBAJ
VIRTUÓZOK
WOLFGANG SEIFEN

A KONCERTEK MELLETT:

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK
KÖNYVBEMUTATÓ
TUDOMÁNY, SZÍNHÁZ
FILMKLUB
GASZTRONÓMIA
WORKSHOP-OK

ÉLMÉNY
+ ÉRTEK

nka
Nemzeti Kulturális Alap

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

fidelio

Jegymester.hu

Kodály

WWW.ZENESZURET.HU
WWW.FILHARMONIA.HU

Költözés a Kölcsey Központba

Forrás: Kodály Filharmonia

Számos olyan vendégfellepője lesz a következő évadban a debreceni Kodály Filharmonia két együttesének – a zenekarnak és a kórusnak –, akik rangos megmérettetéseken bizonyultak a legjobbaknak. Emellett ünnepi hangversennyel emlékeznek meg a kórusalapító Gulyás György születésének századik évfordulójáról. Új helyszínen, a Kölcsey Központ nagytermében várják minden előadásukon az érdeklődőket. A különleges koncertekről, tervekről, feladatokról Somogyi-Tóth Dániel igazgató, művészeti vezető mesélt.

A következő évadban is változatlan áron kínálják a jegyeket és a bérleteket, s a publikum a Korzó-, a Napló-, valamint a Gulyás- sorozat közül válogathat. Az igazgató-művészeti vezető azt is elmondja, hogy a most kezdődő szezonban új helyszínen megszokálnak, minden koncertjüket a Kölcsey Központ Nagytermében adják, ahol bíznak benne, hogy a részben megemelt nézőtérnek, valamint az akusztikai munkáknak köszönhetően még teljesebb élményt nyújtanak majd a produkciók. S hozzáteszi, nem véletlenül hirdetik a győztesek évadaként a jövő szezon programsorát, hiszen sok-sok olyan vendég lép pódiumra, aki hazai vagy nemzetközi megmérettetéseken szerzett díjat, helyezéseket. Fellép például a Virtuózok felfedezettje, Boros Misi, vagy a Berliini Filharmonikusokkal muzsikáló Szűcs Máté, aki a Liége-i Nemzetközi Hegedű- és Brácsaversenyen lett első helyezett. Vendégeik között megtalálni a tavalyi, budapesti Pablo Casals Gordonkaverseny ezüstérmesét, Tomasz Darochot, s dirigálja a Kodály Filharmonikusokat az az ausztrál Caroly Watson is, aki a Kálmán Imre Karmesterversenyen szerzett harmadik helyezést. Mellettük az első, 2011-es Kórusvilág bajnokság győztese, nagydíjasa, a Lautitia Gyermekkar is bemutatkozik Debrecenben.

Somogyi-Tóth Dániel hangsúlyozza azt is, hogy az évad másora is igen színes, hiszen az év zeneművének választott Pert em Heru című oratórium mellett – ami Tallér Zsófia alkotása – számos kortárs kompozíció hangzik fel, köztük Dubrovay László, Orbán György, Vajda János alkotásai. A klasszikus darabok sem hiányoznak a kínálatból, így Händel, Mozart, Muszorgszkij, Mahler vagy Mendelssohn műveinek is tapsolhat majd a debreceni közönség.

Különleges zenei kirándulásokra is indulnak emellett, hiszen a Budapest Jazz Orchestrával crossover koprodukciójuk születik, akárcsak az Oláh Kálmán Trióval. Izgalmasnak ígérkezik az az est is, amelyen a Kodály Filharmonikusok a Muzsikás együttesel lépnek pódiumra, s Bartók, Kodály és Ligeti műveit autentikus népzenevel fűszerezik. Több alkalommal is együtt zenél a kórus és a zenekar, Tallér Zsófia és Richard Strauss darabjai is a két együttes előadásában hangzik fel, akárcsak Poulenc és Csajkovszkij művei, s a karácsonyi hangversenyen is közösen válogatnak Händel és Honegger kompozícióiból.

A Kodály Kórus ünnepi koncertre készül ebben az évadban, hiszen az énekkar alapítója, Gulyás György száz esztendeje született, s a centenárium előtt jubileumi hangversennyel tisztelegnek tavasszal. Az esten Kodály Budavári Te Deumja és Psalmus Hungaricus című műve csendül fel, Vásáry Tamás vezényletével, s természetesen a zenekar kíséretével. A zeneigazgató-művészeti vezető azt meséli még a szezonról, fontos, hogy az új helyszínt minél jobban megszeretessék a közönséggel, hiszen az elkövetkezendő évadokat biztosan a Kölcsey Központban töltik az együttesek. Az eddigi termük, a Bartók ugyanis olyan állapotba került, hogy üzemeltetését nem lehetett tovább vállalni. Somogyi-Tóth Dániel a változás kapcsán hangsúlyozza, hogy egyik helyszín sem tekinthető ideális játszóhelynek, mivel egyik sem koncertteremnek készült. Meglátása szerint Debrecen zenei élete, a hangversenyre járók számának jelentős megnövekedése alapján is megérett arra, hogy valódi koncertterem épüljön – reméli, hogy a szükséges kezdő lépések belátható időn belül meg is tudnak történni.

A Kodály Filharmonia Debrecen honlapja: www.kodalyfilharmonia.hu

Ősbemutatók és visszatérő vendégek Szegeden

Érdekes feladatokban bővelkedik a Szegedi Szimfonikus Zenekar következő évadja. Közös fellépésre készülnek a Szegedi Kortárs Balett társulatával, barokk fesztivált rendeznek, új, gyerekeknek szóló matinét indítanak útjára, s mai magyar zeneszerzőkkel is dolgoznak majd. Lukácsházi Győző, az együttes igazgatója emellett a vendégművészekről, a szabadkai koncertekről, s közönségük szeretetéről is beszélt a Gramofonnak.

Lukácsházi Győző, a zenekar igazgatója

A Szegedi Szimfonikusok igazgatója úgy véli, az új szezonjuk is szűfölt lesz, hiszen a Vaszy-, a Fricsay- és a hagyományos vasárnapi Matiné-bérlet mellett új sorozatot is hirdetnek a legfiatalabbak részére. Ez a Csokimatiné, azt szeretnék ugyanis, ha a 4-8 évesek is kedvet kapnának a zenehallgatáshoz. A Kisszínházban színre kerül többek között Prokofjev Péter és a farkas című műve vagy a Balogh-Lukácsházi által készített, zenés mesejáték, a Kistigris is. A matiné műsorvezetője maga Lukácsházi Győző, akinek ősszel egy másik mesedarabját is bemutatják, a Meskó Ilnával közösen írt Jancsi és Juliskát.

A felnőtteknek szóló sorozataikban szintén gazdag programmal várják a publikumot. Vendégül látják majd Gyöngyösi Ivetet, aki Chopin e-moll zongoraversenyét játssza a Szegedi Szimfonikus Zenekarral, s a dirigens Kovács János lesz, aki rendszeresen vendégeskedik a társulatnál. „Mivel nagyon jó a zongoránk, így igyekszünk minél több remek pianistát meghívni” – teszi hozzá a zenekari igazgató. – Szabó Marcell is fellép nálunk, aki néhány évvel ezelőtt a Nemzetközi Bartók Béla Zongoraversenyt nyerte meg Szegeden. Pál Tamás dirigálja majd ezt a koncertet. S mivel én tubás vagyok, a decemberi program összeállításánál kicsit magam felé hajlott a kezem, hiszen meghívtam szólótának a NFZ kiváló muzsikását, Szentpáli Rolandot, aki saját átíratában egy Carmen-fantáziát ad elő, egy pályáját szintén fúvóként kezdő dirigens, Kovács László vezényletével. S mellette olyan karmesterek vezénylik majd a társulatot, akik szintén rendszeresen visszatérő vendégeink, köztük Vashegyi György, Medveczky Ádám, Kesselyák Gergely vagy Vajda Gergely. Baráti Kristóf szintén muzsikál velünk, s dirigálni is fogja az együttest.”

A régizene szegedi híveinek is próbálnak örömet szerezni, hiszen saját Barokk Fesztivált rendeznek, amelyen az együttes muzsikusi játszanak, vendégszólístákkal. S hogy milyen sokszínű a szegedi együttes repertoárja, az is jelzi, hogy több kortárs mű előadására is vállalkoznak. Tavaly Csontváry-sorozatuknak volt nagy visszhangja, most Madarász Ivánnal és Dubrovay Lászlóval dolgoznak majd. A szinte „házi” szerzőjüknek számító Tóth Péter is komponált egy Requiemet a zenekar számára, amellyel szeptember végén Gellért püspök emléke előtt tisztelegnek; Király László pedig egy szegedi költő, Polner Zoltán szövegére írt halotti misét az 1940-es katyni mészárlás 75. évfordulójára. Ezt terveik szerint november 7-én, a megújult Dómban mutatják majd be.

A Szegedi Kortárs Balettel nagyon jó az együttes kapcsolata, s az újdonságok közé tartozik, hogy a Műpában közösen lépnek majd fel, ahol Bartók Fából faragott királyfiját adják elő.

S visszatérnek Szabadkára és Zentára, ahol már az ottani bérletsorozatokban is részt vesznek. Járják itthon is az országot, a Filharmónia szervezésében Szeged mellett a megyében is sokat szerepelnek. Különleges zenei kirándulás is akad a tervek között, októberben, a Sportcsarnokban az East együttesel muzsikálnak, Balogh Sándor irányításával pedig vidám újévköszöntő programmal is készülnek. S persze, az opera sem hiányozhat a szegedi együttes életéből. Az Arnel Fesztiválon bemutatott Varázsfuvola a színház repertoárján szerepel a szezonban, emellett felújítják A trubadúrt is.

A felsorolás a teljesség igénye nélkül készült, de ennyiből is kiderülhet, hogy az új évadban sem fognak unatkozni a Szegedi Szimfonikusok – mondja Lukácsházi Győző. Bár a szólás szerint „úriember pénzről nem beszél,” az együttes igazgatója mégis szeretné kifejezni azt a reményét, hogy előbb-utóbb állami szinten rendezni fogják a közalkalmazotti ranglétra legalján álló, vidéki és egyes fővárosi, szimfonikus zenekarok magasán kvalifikált művészeinek jelenleg rendkívül alacsony fizetését. A jó közérzethez a közönség tapsa mellett bizony erre is szükség van. „Mind ezzel együtt, miként az évadzárón is elhangzott, Szeged a béke és a nyugalom szigete, arról nem is beszélve, hogy milyen szeretettel veszi körül zenekarát a város és a környék lakossága. Ezért érdemes mindig mindent megtenni...”

A Szegedi Szimfonikus Zenekar honlapja: www.symph-szeged.hu

Csobbanó vízcsepp, ritmikus hullámok

A zenekar filozófiáját, művészi törekvéseit is remekül jellemzi a csobbanó vízcseppet s körülötte ritmikusan terjedő hullámokat formázó új embléma, amely mostantól a Duna Szimfonikusok logója lett. A szezonban népszerű összeállításokkal, közkedvelt vendégművészekkel várják a közönséget. Minderről Szklenár Ferenc művészeti vezető és a zenekar „örök” műsorvezetője, Zelinka Tamás beszélt lapunknak.

„Régóta szerettünk volna jellegzetes emblémát” – mondja Szklenár Ferenc, s hozzáteszi a Duna névhez kapcsolható vízcsepp számos asszociációra ad lehetőséget. Jelölheti a karmestert is, körülötte a muzikusok egyre táguló körét, valamint magában rejtje a „korona” zenei jelet is, utalva a zenei szabadságra. A művészeti vezető a következő szezon kapcsán arról is beszél, hogy szokás szerint népszerű darabokkal, a hazai és a

Szklenár Ferenc

nemzetközi zeneélet ismert előadóival várják a közönséget. A programok összeállításában már sok-sok éve részt vesz Zelinka Tamás, aki műsorvezetőként is rendszeresen pódiumra lép a zenekar előadásain. „1968-ban találkoztam az együttesrel – meséli. – Először nagybőgősként, s amikor választani kellett a tanári vagy a zenekari munka között, akkor végül műsorvezető lettem. Ma pedig azt mondhatom, hogy ebben a minőségemben ez a leghosszabb, legszorosabb, legtartósabb kapcsolat. S bár nem vagyok tagja a zenekarnak, mégis hozzájuk tartozom. Nemcsak műsorvezetőként dolgozom a Duna Szimfonikus Zenekarral, hanem a véleményemet kikérik a műsorszerkesztésben is. A muzikusok partitúrából játszanak, szigorúan azt, amit a zeneszerző megírt. Én nem kottát követek, mégis minden vágyam az, hogy amikor felmegyek a pódiumra, még ha nincs is a kezemben hangszer, a közönség akkor is azt érezze, a partitúra része vagyok. Tudjak úgy beszélni, mintha a zeneszerző engem is beleírt volna a szövegbe... S hogy ne kívülállónak, ne vendégnek tűnjek. S talán ettől a törekvéstől is kapcsolódom szorosán az együtteshez és a közönséghez.”

Zelinka Tamás az idej programok kapcsán is azt elmondja, a műsorokat, a repertoárt meghatározza a Duna Palota színpada, és mivel kicsit szűkös a hely, így elsősorban a közönségnek kedves, 18–19. századi darabok közül válogatnak. De éppen emiatt az intimitás, közelség miatt ad olyan

Zelinka Tamás

nagy élményt a publikumnak egy-egy „dunás” hangverseny, hogy szinte baráti viszonyban vannak az együttesrel.

A sorozatok mindig egy-egy tematikus címre vannak felfűzve, s ez a vezérfonal megkönnyíti a szerkesztést és a zenehallgatást is. Így össze akad Tiszta romantika vagy Magyar életkép Erdélyből című hangverseny is. A műsorvezető hozzáfűzi, remeknek tartja azt is, hogy az együttes a legkiválóbb

fiatal művészekkel ápol jó kapcsolatot, közéjük tartozik Baráti Kristóf, Várdai István is. A zenekarral olyan új tehetségekkel is muzikál a 2015/16-os szezonban, mint Boros Misi, Szabó Ildikó, Rumi Balázs. „Deák Andrással, Szklenár Ferencsel együttgondolkodva született meg az ötlet, hogy adja elő az együttes Kodály Székely fonó című daljátékát. Nincsenek díszletek, jelmezek, de ezek nélkül is hat a darab, s talán így jobban oda lehet figyelni Kodály mestermunkájára.”

Az izgalmas koncertek közé tartozik a Virtuozitás és búcsú című előadás is. A zenekar ugyanis hagyományosan jó kapcsolatot ápol azerbajdzsáni művészekkel, s most egy tenor, Azer Rza-Zadef, valamint Jelcin Adigezalov karmester lép pódiumra az együttesrel, az est zongoraszólistája pedig Balázs János. „Vasárnap délelőttként Családi matinéra várjuk a közönséget. Azért döntöttünk úgy, hogy nemcsak gyerekeknek rendezzük, mert sokszor a szülők, nagyszülők is elkísérik a kicsiket. S így az egész családnak programot nyújtunk. A következő szezonban lesz Opera-matiné, Szélrózsa, ami különböző tájakat idéz meg a zene segítségével, a tánchoz köthető darabokból is érdekes programot állítottunk össze. Szintén különleges a Csataszimfónia címet viselő előadásunk. S azt tapasztaljuk, hogy ezek a sorozatok valóban segítik a közönségépítést.”

A Duna Szimfonikus Zenekar honlapja: www.dunaszimfonikusok.hu

„Honvéd Férfikar – Időtlen klasszikus”

Forrás: Honvéd Együttes

Komoly történelemre, hatvanhat esztendőre tekinthet vissza az ország egyetlen hivatásos férfikara, a Honvéd. Tavaly már az énekesek új egyenruhába bújtak, a 2015/16-os szezont pedig vadonatúj arculattal köszöntik. Az évadban ismét temérdek felkérés vár rájuk: folytatják az MTA Dísztermében adott béreltsorozatukat, a dalszínháznak ugyancsak rendszeres fellépői, s természetesen a szokásos koncertjeiken is énekelnek.

Bodó Levente, a Honvéd Férfikar énekesé és menedzsere – aki gyakran lép fel szólista szerepekben is – azt meséli, az új arculatnak, amelyet már láthatnak a honlap- és a Facebook-oldaluk látogatói, fontos eleme az új szlogen is, amely a következőként hangzik: Honvéd Férfikar – Időtlen klasszikus. Sok év után tavaly kaptak új egyenruhát, s most már a 21. századnak megfelelővé kellett tenni az arculatukat is. Lényegesnek tartották azt is, hogy a már branddé vált nevüket megtartsák, hiszen idén hatvanhatéves az együttes, s az elődeik nélkül nem vált volna a Férfikar olyanra, mint amilyen ma. S bár nem tartoznak a Honvédséghez, a kórus tagjai nem katonák, rendszeresen adnak műsort a hadseregnek, valamint állami protokolláris rendezvényeken, így büszkén viselik a Honvéd Férfikar nevet.

Bodó Levente hozzáteszi, modern vonalvezetés, letisztult formák jellemzik az arculatukat. „Mertünk radikálisan változtatni a Honvéd Férfikar megjelenésén: mind a komolyzenei hangversenyeken használt díszegyenruha, mind a könnyedebb hangvételű koncertjeinken viselendő öltözékünk megújult. A hagyományainkat büszkén vállaló, ám 21. századi megjelenést teremtettünk meg, nemcsak a ruházat, hanem az új honlap és a közösségi oldalaink, valamint a közönségkapcsolataink interaktivitása tekintetében is. Ebben az évadban útjára indítjuk a Honvéd Férfikar Pártolói Klubot is, mely tagság keretében a bérletvásárló törzsközönségünknek kedveskedünk különféle kedvezményekkel és meglepetésekkel.”

A Honvéd Férfikarra rengeteg felkérés vár a következő szezonban is, s nyáron sem sokat pihentek. A margitszigeti fellépések után augusztus elején a szolnoki Parti-túra Fesztiválon szerepeltek, ahol Verdi Requiemjét énekelték. Az évadot is ismert darabbal kezdik, Bizet Carmenjében lép-

nek pódiumra az Erkel Színházban. A vidéki vendégszereplések ugyancsak folytatódnak, hiszen a pécsi Kodály Központban októberben Sibelius Kullervo-szimfóniáját adják elő a Pannon Filharmonikusokkal, s ez az előadás a Zeneakadémián is felhangzik.

A nyáron nagy sikerrel bemutatott Goldmark-operát, a Sába királynőjét azok is meghallgathatják, akik júliusban valami miatt lemaradtak róla, hiszen a Káel Csaba rendezte produkciónak októbertől az Erkel Színház ad otthont. A darabban természetesen ismét fontos szerepet kapnak a Honvéd Férfikar művészei. A hónap végén pedig újra elindul a saját béreltsorozatuk a MTA Dísztermében, ahol a halottak napja előtt tisztelegve Liszt Requiemjét adják elő. A Nemzeti Színházba is visszatér a Férfikar, ismét játsszák a Johanna a máglyán című, dramatikus oratóriumot.

Novemberben ősbemutatót tartanak a MÁV Szimfonikus Zenekarral, s a helyszín is érdekes: a Nemzeti Múzeum. Két hangversenyt adnak, amelyen öt magyar kortárs zeneszerző: Csemiczky Miklós, Gyöngyösi Levente, Hollós Máté, Orbán György és Vajda János az I. világháborúra emlékező, s emlékeztető kompozíciói hangoznak fel. Bodó Levente azt mondja, a kórus élvezettel tanulja a darabokat, s egyébként is fontos szerepet játszanak a Férfikar repertoárján a modern alkotások. „Egy hivatásos kórus színvonalát, képzettségét a kortárs művek prezentálásán lehet lemérni. A mai művek iránt érdeklődő közönség nem túl nagy, de szakmai szempontból a leginkább zeneértő publikum. Hiába énekel egy énekes gyönyörűen Verdit, ha a kortárs zenében elvérzik. Ez egyfajta tréninget jelent, ami szakmailag előrébb viszi a kórust.”

A Honvéd Férfikar önálló honlapja: www.honvedferfekar.hu

A Honvéd Együttes honlapja: www.honvedart.hu